

RWS INFORMATIE -

Integraal Veiligheid Plan (IVP)

Prestatiecontract WTBE 2021 - 2026

Het meerjarig in stand houden van, monitoren van en informeren over de toestand van het Areaal, met upgradewerkzaamheden, in het beheergebied van het projectteam A-wegen Rijkswaterstaat Noord-Nederland.

Datum	5 mei 2020
Status	Definitief

V&G Coördinator Ontwerpfase	<i>Mark Postema</i>
V&G Coördinator Uitvoeringsfase	<i>Door Opdrachtnemer aan te stellen</i>

Colofon

Documentinformatie

Uitgegeven door	Rijkswaterstaat Noord-Nederland
Technisch manager	<i>M. Postema</i>
Telefoon	+31611863271
Opgesteld door	<i>R. van den Belt, M. Jaspers</i>
Versie	3
Status	<i>Definitief</i>

Acceptatie

Uitgegeven door:	Paraaf:	Datum:
Opsteller(s)	<i>R. van den Belt, M. Jaspers,</i>	5-5-2020
	<i>S. Wijnstra</i>	
Review V&GC	<i>A. Heidstra</i>	7-5-2020
Vrijgave	<i>M. Postema</i>	8-5-2020
Technisch manager:		
Vaststelling	<i>M. de Beer</i>	8-5-2020
Project Manager:		

Versiebeheer

Versie	Datum	Reden van uitgifte/wijzigingen
1	6-12-2019	<i>Eerste opzet t.b.v. Prestatiecontract 2021-2026</i>
2	20-12-2019	<i>Oplevering definitief</i>
3	4-3-2020	<i>Oplevering definitief 2</i>
4	5-5-2020	<i>Oplevering definitief 3 opmerkingen verwekt n.a.v. KAD 95</i>

Inhoud

Inleiding 7

1 Uitgangspunten en randvoorwaarden 8

- 1.1 Beleidsverklaring DG 8
- 1.2 Ambitie en doelen 9
- 1.3 Gedragsregels voor projectmedewerkers 10
- 1.4 Relevante veiligheidsdomeinen 10
- 1.5 Toelichting IV domeinen 10

2 Het project 13

- 2.1 Reikwijdte en grenzen project 13
- 2.2 Betrokken partijen 15
- 2.3 V&G coördinatoren Ontwerp en Uitvoeringsfase 15
- 2.4 Planning van de werkzaamheden 17

3 Maatregelen 18

- 3.1 Algemeen 18
- 3.2 Arbeidsveiligheid 19
- 3.3 Verkeersveiligheid 21
- 3.4 Externe Veiligheid 23
- 3.5 Nautische Veiligheid 23
- 3.6 Machineveiligheid 24
- 3.7 Elektrische Veiligheid 24
- 3.8 Constructieve veiligheid 24
- 3.9 Sociale Veiligheid 24
- 3.10 Brandveiligheid 25
- 3.11 Integrale beveiliging 25

4 Afspraken 26

- 4.1 Afstemming integrale veiligheid en Veiligheids- & Gezondheidscoördinatie 26
- 4.2 Actualisatie IVP en RI&E 26
- 4.3 Warme overdracht 27
- 4.4 Incidentenregistratie en -afhandeling en calamiteiten 27

5 Wijze van toezicht 30

- 5.1 Systeemgerichte contractbeheersing (SCB) en risicomanagement 30
- 5.2 Periodieke safety walks en veiligheidsrondes 30

6 Verantwoording van BTO-keuzen 32

- 6.1 Werken op en langs de weg (doorgaande exploitatie risico's) 32
- 6.2 Samenloop en gelijktijdige risico's 33

7 Opleiding en instructie 39

Bijlage A Definities 40

Bijlage B Ontwerp RI&E 42

Bijlage C Inventarisatie smalle vluchtstroken areaal Noord Nederland 43

Bijlage D Protocol Samen Veilig Doorwerken 44

Inleiding

Dit IVP is de invulling van het wettelijk vereiste V&G-plan voor arbeidsveiligheid, uitgebreid met de overige specifieke veiligheidsdomeinen voor Rijkswaterstaat. Als Opdrachtgever heeft Rijkswaterstaat de verantwoordelijkheid om tijdens de ontwerpfase dit IVP:

- Op te (laten) stellen en;
- Onderdeel te laten zijn van het contractdossier en;
- Beschikbaar te stellen op de bouwlocatie alvorens de uitvoeringswerkzaamheden van start gaan (= moment dat opdrachtnemers op de bouwlocatie komen”).

Als er fysieke werkzaamheden op de bouwlocatie worden uitgevoerd, is de opdrachtnemer vervolgens verantwoordelijk voor het uitvoeren van dit IVP en het actualiseren ervan zodra de uitvoeringswerkzaamheden daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij risicovolle werkzaamheden of als via een ander contract een nieuwe partij op de bouwlocatie werkzaamheden gaat verrichten. In deze gevallen zal de V&G-coördinator Uitvoeringsfase namens de opdrachtnemer, in overleg met de V&G-coördinator Ontwerpfase namens de opdrachtgever, moeten zorgen voor de noodzakelijke afstemming en coördinatie.

Dit IVP is als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 1: een beschrijving van de RWS veiligheidsambitie alsmede de project specifieke veiligheidsdoelstellingen.
- Hoofdstuk 2: een beschrijving van het tot stand te brengen bouwwerk, een overzicht van de betrokken ondernemingen op de bouwlocatie, de naam van de coördinator Ontwerpfase en van de coördinator Uitvoeringsfase;
- Hoofdstuk 3: de maatregelen die volgen uit de risico-inventarisatie en -evaluatie, bedoeld in bijlage B;
- Hoofdstuk 4: de afspraken met betrekking tot de uitvoering van de maatregelen, bedoeld in hoofdstuk 3;
- Hoofdstuk 5: de wijze waarop toezicht op de maatregelen wordt uitgeoefend;
- Hoofdstuk 6: de bouwkundige, technische en organisatorische keuzen die in verband met de veiligheid en gezondheid van de werknemers en zelfstandigen in de uitvoeringsfase worden gemaakt alsmede de onderzoeken en rapporten die de onderbouwing van deze keuzen ondersteunen;
- Hoofdstuk 7: de wijze waarop voorlichting en instructie aan de werknemers op de bouwplaats wordt gegeven.
- Bijlage B: een inventarisatie en evaluatie van de specifieke gevaren voor het betreffende bouwwerk (de objectrisico's) en specifieke gevaren die het gevolg zijn van de gelijktijdige en achtereenvolgende uitvoering van de bouwwerkzaamheden en in voorkomend geval van de wisselwerking met doorgaande exploitatiewerkzaamheden (de samenlooprisico's);

Dit IVP is een coördinatie document dat zal worden aangepast indien wijzigingen in de praktijk daar aanleiding toe geven. Zie hiervoor de tabel “versiebeheer” in de colofon. Voorbeeld: in het IVP voor een vijfjarig onderhoudscontract kan bij de voorbereiding nog niet worden voorzien welke partijen in het vijfde jaar ingeschakeld gaan worden. Zodra dat wel bekend is, zal het IVP hierop moeten worden aangepast. Zodra dat wel bekend is, zal het IVP hierop moeten worden aangepast. Indien volledig ingevuld en correct gebruikt voldoet dit IVP aan de wettelijk vereisten voor een V&G-plan; hierdoor is een separaat V&G-plan niet nodig. Indien volledig ingevuld en correct gebruikt voldoet dit IVP aan de wettelijk vereisten voor een V&G-plan; hierdoor is een separaat V&G-plan niet nodig.

1 Uitgangspunten en randvoorwaarden

1.1 Beleidsverklaring DG

Met deze beleidsverklaring beloven we dat we ons uiterste best gaan doen om onze maatschappelijke taken zo veilig mogelijk uit te voeren over de volle breedte van ons werkgebied.

Het is onze plicht en onze ambitie om ons land te beschermen tegen hoog water. De gebruikers moeten onze wegen en vaarwegen, oppervlaktewateren en objecten veilig kunnen gebruiken. Ook het werken aan de veiligheid van de omwonenden van ons werkgebied is onze zorg. Bovendien zorgen we ervoor dat iedereen die bij Rijkswaterstaat of in onze opdracht werkt, zijn of haar werk veilig kan doen.

We streven ernaar om in 2018 het proactieve veiligheidsniveau te hebben bereikt op de veiligheidscultuurladder. Dit betekent dat we binnen Rijkswaterstaat continu gericht zijn op het voorkomen van veiligheidsrisico's en incidenten en dat blijven doen.

Dat doen we door actief en effectief samen te werken aan veiligheid en goed af te stemmen. Zowel binnen Rijkswaterstaat als met onze maatschappelijke partners en met behoud van ieders verantwoordelijkheid. Rijkswaterstaat heeft daarin een voorbeeldfunctie en neemt een voortrekkersrol.

Wij werken daaraan volgens een veiligheidsmanagementsysteem dat erop is gericht de veiligheidssituatie van onze objecten en infrastructuur continu te verbeteren. Over de voortgang en de resultaten daarvan leggen we verantwoording af.

Als het gaat om de arbeidsveiligheid streven we naar 0 doden en 0 ernstig gewonden.

Als anderen werken op onze terreinen, zorgen we ervoor dat ook zij voldoen aan de veiligheidseisen en -normen die we aan onze eigen medewerkers stellen.

Wij kennen de belangrijkste veiligheidsrisico's op onze netwerken. We werken continu samen aan het beter beheersen ervan en ontwikkelen het leiderschap, de kennis en het vakmanschap dat daarvoor nodig is.

Bovendien investeren we in een open cultuur die erop gericht is samen continu te verbeteren, te leren en elkaar scherp te houden. Een cultuur waarin we open het gesprek aangaan over risico's, dilemma's, fouten en onveilig gedrag.

Als het nodig is, spelen we veerkrachtig, daadkrachtig en professioneel in op gevaarlijke situaties en incidenten. We communiceren hier eerlijk, open, tijdig en correct over en werken aan goede voorlichting over de veiligheid op en rond onze netwerken.

Tenslotte analyseren we incidenten om daarvan te leren. Opdat we maatregelen kunnen nemen om die incidenten in het vervolg te voorkomen. Daarmee krijgen we een steeds scherper oog voor nieuwe ontwikkelingen die de veiligheid in ons werkgebied bedreigen.

*Michèle Blom
Directeur-generaal Rijkswaterstaat*

1.2 Ambitie en doelen

Rijkswaterstaat heeft zich gecommitteerd aan een proactieve en integrale aanpak van veiligheidszorg voor:

- Medewerkers en andere betrokkenen;
- Gebruikers van de wegen en de vaarwegen;
- Omwonenden.

Met als streven: nul doden en nul ernstig gewonden.

Deze algemene ambitie is door de opdrachtgever en het projectteam A Wegen Noord-Nederland vertaald in de volgende project specifieke doelen:

"Er vinden geen incidenten plaats met letsel of schade voor alle gebruikers ten gevolge van het niet adequaat functioneren van objecten binnen het areaal. De werkzaamheden leiden niet tot letsel (gezondheidsschade) of schade in de periode, tijdens en na afloop van het contract."

- Alle ongevallen worden door ON gemeld en door het project in het MIR opgenomen;
- Geen ongevallen onder het publiek en gebruikers als gevolg van de werkzaamheden;
- Geen opmerkingen van de Arbeidsinspectie;
- Tijdens de uitvoering niet meer verkeersongevallen op de weg/vaarweg dan onder normale omstandigheden;
- Voldoen aan de vigerende wet- en regelgeving en aan het beleid, de normen en de richtlijnen van RWS;
- Voldoen aan de RWS-ambitie voor integrale veiligheid. Dit is nul doden en nul gewonden onder RWS-personeel en personeel van contractanten die werken in opdracht van RWS;
- Zo veel als mogelijk bij de bron aanpakken van veiligheidsrisico's conform de arbeid hygiënische strategie (OG en ON);
- Werken aan een proactieve veiligheidscultuur in het project (alert zijn op mogelijke nieuwe risico's);
- Inventariseren en beheersen van de risico's voortkomend uit de voorgeschreven taken, services en activiteiten (ON);
- Aanvullen, complementeren en detailleren van bestaande plannen (IVP) en dossiers (IVD en V&G dossiers) (ON).

1.3 Gedragsregels voor projectmedewerkers

Voor dit project gelden de volgende gedragsregels:

1. Ik heb een voorbeeldfunctie.
2. Ik neem veiligheid altijd mee in mijn werk.
3. Ik zorg voor een veilige werkomgeving.
4. Ik stop elke klus die niet veilig voelt.
5. Ik meld (bijna)ongevallen altijd via 0800-8002 en bespreek deze.
6. Ik zorg voor de juiste persoonlijke bescherming (PBM's).

1.4 Relevante veiligheidsdomeinen

Voor dit project zijn de volgende aangekruiste veiligheidsdomeinen relevant:

☒ Arbeidsveiligheid (altijd relevant)	☒ Elektrische veiligheid
☒ Verkeersveiligheid	☐ Tunnelveiligheid
☒ Nautische veiligheid	☒ Constructieve veiligheid
☐ Veiligheid tegen overstromen	☒ Sociale veiligheid
☒ Externe veiligheid	☒ Brandveiligheid
☒ Machineveiligheid	☒ Integrale beveiliging

De aangekruiste veiligheidsdomeinen worden behandeld in dit IVP. Het aspect 'hulpverlening' is onderdeel van arbeidsveiligheid. De definities van bovengenoemde veiligheidsdomeinen is terug te vinden in Bijlage A.

1.5 Toelichting IV domeinen

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de van toepassing zijnde integrale veiligheidsdomeinen zoals weergegeven in paragraaf 1.4. Per domein wordt onderbouwd waarom het domein van toepassing is voor het project.

1.5.1 Arbeidsveiligheid

Het domein arbeidsveiligheid heeft betrekking op alle fysieke werkzaamheden die ten behoeve van het onderhoud uitgevoerd gaan worden en heeft vooral te maken met de relatie tussen de werknemers en de werkgever (ON en OG). De arbeidsveiligheid wordt vooral geborgd door middel van het Arbo-besluit.

Arbeidsveiligheid heeft onder andere een relatie met:

- Gezamenlijke en gelijktijdige werkzaamheden
- Overdracht van installatie (delen) tussen bediening en onderhoud
- Onderhoudswerkzaamheden tijdens calamiteiten en /of onder tijdsdruk
- Werken op het water

1.5.2 Verkeersveiligheid

Het domein verkeersveiligheid heeft betrekking op de werkzaamheden op en in de nabijheid van de wegen (en ook fietspaden). Maatregelen voor het werken op en langs de weg voor het verkeer/ hinder als gevolg van de werkzaamheden. Het domein verkeersveiligheid heeft betrekking op:

- verkeersstromen en maatregelen als gevolg van transport van materialen en materieel;
- de impact van omleidingsroutes, alternatieve verkeersroutes en de veiligheid van verkeersstromen.

1.5.3 *Nautische veiligheid*

Het domein nautische veiligheid heeft vooral betrekking op de veiligheid op en rond het water. Nautische veiligheid heeft betrekking op de relatie met beroeps en pleziervaart. De nautische veiligheid heeft onder andere een relatie met:

- hoge intensiteit op vaarwegen, onduidelijkheid over hiërarchie tussen scheepvaart typen;
- onvoldoende, slecht zicht tijdens mist, duisternis;
- werkzaamheden aan of onder beweegbare objecten (zoals beweegbare burggen);
- transport over water.

1.5.4 *Externe veiligheid*

Het domein externe veiligheid gaat over het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van incidenten met gevaarlijke stoffen langs transportroutes (weg, water, spoor, buisleiding) of stationaire installatie. Voor dit project speelt vooral het vervoer van gevaarlijke stoffen in nabij beheerobjecten.

1.5.5 *Machineveiligheid*

Het domein machineveiligheid is van toepassing bij werkzaamheden aan of op beweegbare objecten. Het betreft het veilig werken bij machines. Het domein heeft vooral betrekking op:

- beweegbare objecten;
- beweegbare delen van een machine.

1.5.6 *Elektrische veiligheid*

Het domein elektrische veiligheid is van toepassing op alle elektrische installaties en werkzaamheden hieraan. De elektrische installaties dienen veilig in gebruik te zijn en te zijn voorzien van een NEN3140 keuring. Het domein heeft vooral betrekking op:

- elektrische installaties;
- lichtinstallaties.

1.5.7 *Constructieve veiligheid*

Het domein constructieve veiligheid richt zich op de sterkte en stabiliteit van onder andere grond kerende constructies zoals damwanden, maar richt zich ook op de stabiliteit van grondlichamen en woningen. Het domein heeft vooral betrekking op:

- eventuele tijdelijke constructies.

1.5.8 *Sociale veiligheid*

Het domein sociale veiligheid heeft o.a. betrekking op de omgeving van de werkzaamheden en of deze 'sociaal veilig' uitgevoerd kunnen worden. Dit heeft ook betrekking op het uitvoeren van werkzaamheden door individuen, werkzaamheden in de nacht, maar ook op de kwaliteit van tijdelijke afzettingen en omleidingsroutes. Sociale veiligheid heeft te maken met:

- Sociaal veilige situatie bij de bouwplaats en/of tijdelijke voorzieningen, ten aanzien van voldoende verlichting
- Preventie van diefstal en vandalisme
- Bereikbaarheid van hulpverleningsdiensten

1.5.9 *Brandveiligheid*

Het domein brandveiligheid heeft betrekking op werkzaamheden zoals snijbranden en lassen.. Bij het werken op plaatsen waar ophoping van gassen mogelijk is, denk aan besloten ruimten, neemt het risico op explosiegevaar toe. Denk hierbij aan bijvoorbeeld een technische ruimte van een brug of aquaduct.

1.5.10 *Integrale beveiliging*

Het domein integrale beveiliging heeft betrekking op de fysieke beveiliging, cybersecurity en bescherming van persoonsgegevens. Risico's zijn bijvoorbeeld het ongewenst toetreden of bedienen van objecten, het kwaadwillig dwarsbomen van (vitale) processen en het toegang krijgen tot persoonsgegevens. Integrale beveiliging in dit project heeft vooral betrekking op:

- fysieke beveiliging van objecten.

2 Het project

2.1 Reikwijdte en grenzen project

2.1.1 Omschrijving van het project/bouwwerk

Het prestatiecontract WTBE omvat het meerjarig in stand houden van, monitoren van en informeren over de toestand van het Areaal, met upgradewerkzaamheden, in het beheergebied van Rijkswaterstaat Noord-Nederland. Het betreft hier in hoofdlijnen de beweegbare bruggen, aquaducten, onderdoorgangen (pompinstallaties) en openbare verlichting.

Het Meerjarig Onderhoud wordt onderscheiden in Taken en Services. Het Werk wordt onderscheiden in Activiteiten. Voor het Werk en Meerjarig Onderhoud dienen voorbereidingswerkzaamheden verricht te worden. Zie verder het Prestatiecontract WTBE 2021-2026.

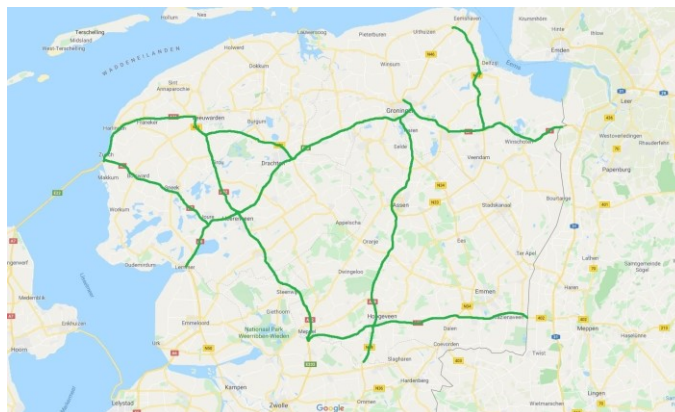
2.1.2 Locatie van het bouwwerk (fysieke grenzen)

Areaal Rijkswaterstaat Noord-Nederland (Friesland, Groningen/Drenthe)

De geografische scope van het Prestatiecontract omvat het droge areaal binnen de beheergrenzen van district West en Oost van Regio Noord Nederland. Dit beheergebied omvat aan droge infrastructuur de A wegen en een tweetal N wegen (inclusief kunstwerken). De belangrijkste wegen binnen het gebied zijn:

- (een deel van de) A6;
- (een deel van de) A7;
- (een deel van de) A28;
- A31;
- (een deel van de) A32;
- (een deel van de) A37;
- (een deel van de) N31;
- N32;
- (een deel van de) N33;
- N46;
- N48.

Zie onderstaande afbeelding voor een (globaal) overzicht van het scopegebied:

Afbeelding 2.1: Overzicht van het scopegebied

2.1.3 *Objecten in Scope*

De scope van het contract gaat met name om de beweegbare bruggen, aquaducten, onderdoorgangen, openbare verlichting en DVM systemen.

Een aantal belangrijk objecten worden hieronder benoemd:

Bruggen

- Kruiswaterbruggen
- Scharsterrijnbrug
- Koningsbrug
- Hooivaartbrug
- Fonejachtbrug (vanaf ca. 2023)
- Westerwoldsche Aa
- Eelwerderbrug

Aquaducten

- Aquaduct Van Harinxmakanaal
- Aquaduct de Geeuw
- Prinses Margriet Tunnel
- Richard Hageman Aquaduct
- Mid-Fryslan Aquaduct
- Leppa Aquaduct
- Aquaduct Langdeel (vanaf ca. 2023)

Voor de overige objecten zie de objectenboom in bijlage A van het contract.

2.2 Betrokken partijen

Deze paragraaf bevat een overzicht van alle betrokken partijen, die belang hebben bij dit IVP.

2.2.1 Opdrachtgever

Organisatie	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat Directoraat Generaal Rijkswaterstaat
Naam	<i>M. de Beer, projectmanager</i>
Bezoekadres	<i>Zuidersingel 3</i>
Postcode en Plaats	<i>8711 AV, Leeuwarden</i>
Telefoonnummer	<i>+31646627907</i>
Emailadres	<i>michiel.de.beer@rws.nl</i>

2.2.2 Opdrachtnemer(s)

Opdrachtnemer Perceel WTBE

Organisatie	<i>wordt bekendgemaakt na gunning</i>
Naam	
Bezoekadres	
Postcode en Plaats	
Telefoonnummer	
Emailadres	

2.2.3 Overige partijen

Organisatie	
Naam	
Bezoekadres	
Postcode en Plaats	
Telefoonnummer	
Emailadres	

2.3 V&G coördinatoren Ontwerp en Uitvoeringsfase

2.3.1 V&G-coördinator Ontwerpfase, namens de opdrachtgever

N.B. De wettelijke Ontwerpfase loopt totdat de schop de grond in gaat en eindigt dus niet na Contractgunning. In voorkomende gevallen kunnen Ontwerpfase en Uitvoeringsfase parallel lopen.

V&G Coördinator Ontwerp

Organisatie	<i>Rijkswaterstaat</i>
Naam	<i>M. Postema</i>
Bezoekadres	<i>Zuidersingel 3</i>
Postcode en Plaats	<i>8711 AV, Leeuwarden</i>
Telefoonnummer	<i>+ 31611863271</i>
Emailadres	<i>mark.postema@rws.nl</i>

2.3.2 V&G-coördinator Uitvoeringsfase, namens de Opdrachtnemer

N.B. de wettelijke Uitvoeringsfase begint als "de schop in de grond gaat".

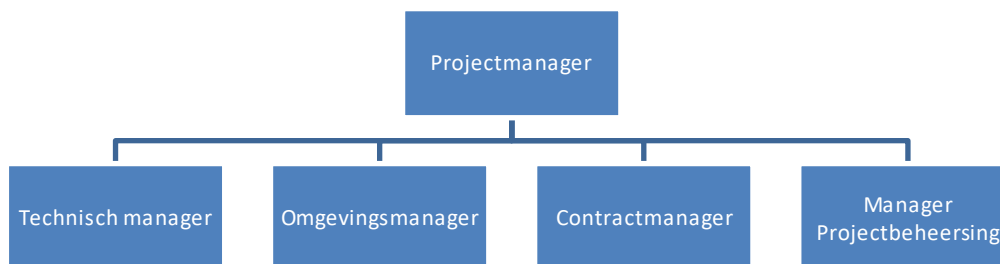
V&G Coördinator Uitvoeringsfase Perceel WTBE

<i>Organisatie</i>	<i>Wordt bekend gemaakt na gunning</i>
<i>Naam</i>	<i>Naam</i>
<i>Bezoekadres</i>	<i>Adres</i>
<i>Postcode en Plaats</i>	<i>Postcode, Plaats</i>
<i>Telefoonnummer</i>	<i>Telefoonnummer</i>
<i>Emailadres</i>	<i>Emailadres</i>

2.3.3

Verdeling van overige taken en verantwoordelijkheden

Het projectteam A wegen Noord Nederland is georganiseerd conform het IPM (Integraal Projectmanagement) -model. Het volgende organogram geeft de IPM-rollen weer.

Bij elk van de vijf IPM-rollen zijn specifieke veiligheidstaken, -verantwoordelijkheden en -bevoegdheden (TVB's) belegd. Per rol zijn voor RWS alle TVB's opgenomen in het 'Kader Integrale Veiligheid in Projecten' van RWS. In paragraaf 3.2.1 van het KIViP is de rolverdeling binnen het projectteam in het kader van integrale veiligheid opgenomen. Voor dit project wordt aangesloten bij deze verdeling van taken en verantwoordelijkheden.

Projectmanager

De projectmanager (PM) is eindverantwoordelijk voor de integrale veiligheid binnen het project en beslist wanneer er tegengestelde projectbelangen zijn. Alle rolhouders hebben echter een verantwoordelijkheid als het gaat om integrale veiligheid.

Technisch manager

De technisch manager (TM) is over alle projectfasen heen operationeel verantwoordelijk voor de borging en coördinatie van integrale veiligheid. Hij of zij plaatst integrale veiligheid op de agenda van het IPM-team en is betrokken bij de realisatie van het Integraal Veiligheidsplan en het Integraal Veiligheidsdossier. De TM is verantwoordelijk voor de specificaties, het onderzoek naar de veiligheidseffecten, het ontwerp en de realisatie.

Contractmanager

De contractmanager (CM) dient een contract tot stand te brengen waarin alle eisen met betrekking tot veiligheid, zowel aan het proces als aan het product zelf, geborgd zijn. Hij of zij handhaaft de naleving van de veiligheidseisen uit het contract. Tijdens de uitvoeringsfase is de CM het aanspreekpunt voor de ON. De CM zorgt er verder voor dat veiligheid wordt meegenomen in contractwijzigingen.

Omgevingsmanager

De omgevingsmanager (OM) is de spreekbuis en het aanspreekpunt voor de omgeving. Verder initieert de OM overleg over bijvoorbeeld verkeersveiligheid en sociale veiligheid met gemeenten, belanghebbenden en de ON.

Manager projectbeheersing

De manager projectbeheersing (MPB) zorgt voor het opnemen van integrale veiligheid in risicomanagement en kwaliteitsmanagement. Kwaliteitsmanagement gaat over het voldoen aan de kaders voor integrale veiligheid en het rondmaken van de verbetercyclus.

Bij de uitvoering van enkele van deze taken laat het projectteam zich bijstaan middels inkoop van IV-producten vanuit de raamovereenkomst Integrale Veiligheid.

2.4 Planning van de werkzaamheden

Beoogde datum aanvang werkzaamheden	<i>1-5-2021</i>
Beoogde datum einde werkzaamheden	<i>31-4-2026</i>
Beoogde uitvoeringsduur	<i>5 jaar</i>

3 Maatregelen

In dit hoofdstuk worden de maatregelen beschreven hoe RWS is omgegaan met Integrale Veiligheid in deze fase van het project (zie alinea 3.1) en worden er per veiligheidsthema specifieke aandachtspunten en maatregelen benoemd. Tevens staan de geïdentificeerde risico's in bijlage B inclusief maatregelen vooral RWS en of Opdrachtnemer. Hoewel het hele IVP een dynamisch document is, en geactualiseerd wordt zodra de werkzaamheden daartoe aanleiding geven, geldt dit zeker voor dit hoofdstuk.

3.1 Algemeen

Deze paragraaf bevat algemene maatregelen, die niet voortkomen uit een specifiek veiligheidsdomein.

3.1.1 *Ontwerp RI&E*

Opstellen en actueel houden van de ontwerp RI&E. Per veiligheidsdomein worden de project- en locatie specifieke risico's geïnventariseerd. Voor de ontwerp RI&E zijn veiligheidsrisicosessies georganiseerd met het projectteam en het district NN. Op basis van de geïdentificeerde risico's zijn acties en beheersmaatregelen vastgesteld. In bijlage B van het IVP is de ontwerp RI&E opgenomen.

De Ontwerp RI&E is tot stand gekomen door verschillende risicosessies te houden met de relevante actoren, waaronder Adviseurs Techniek, de Technisch Manager, de Veiligheidkundige van het District en externe Veiligheidkundigen.

3.1.2 *Areaal- en objectgebonden V&G risico's*

Tijdens het uit te voeren werk kan men worden blootgesteld aan de areaal- en objectgebonden V&G-risico's, zie bijlage A zoals ook in hfdst. 3 beschreven, bestaande uit 3 delen. Dit zijn de risico's die voortkomen uit de intrinsieke eigenschappen, eerder gemaakte ontwerp- en uitvoeringskeuzes van het areaal en de objecten.

3.1.3 *Veiligheidscultuurmeting*

Er is in de contractvoorbereidingsfase geen veiligheidscultuurmeting uitgevoerd. Voorgesteld wordt om dit tijdens de contractuitvoeringsfase uit te (laten) voeren. Op basis van de meting kan een verbeterplan opgesteld en uitgevoerd worden. Informatie hierover is beschikbaar op Intranet (Veiligheid/Veiligheidscultuur).

3.1.4 *Integraal Veiligheidsdossiers (IVD's)*

RWS heeft de IVD's, voor zo ver mogelijk, geactualiseerd en meegegeven bij het contract. Het betreffen IVD's die specifiek zijn voor de objecten. Daarnaast zijn er enkele generieke IVD's opgesteld. In de IVD's wordt verwezen naar de object RI&E's. Die vormen de basis voor de objectspecifieke risico's (gezamenlijk met de Ontwerp RI&E van dit IVP) waarmee Opdrachtnemer te maken kan krijgen bij de uit te voeren werkzaamheden voor het beheer en onderhoud.

3.1.5 *NOK Integrale Veiligheidsproducten*

Rijkswaterstaat heeft via een Nadere Overeenkomst van de Raamovereenkomst Integrale Veiligheid opdracht gegeven aan een ingenieurs- en adviesbureau om Integrale Veiligheidsproducten op te stellen/uit te voeren. Tevens wordt het team geassisteerd door een PIV (Projectadviseur Integrale Veiligheid) en de V&G-coördinator ontwerpfase.

3.1.6 *COVID-19*

Zolang de Corona-crisis in Nederland voort duurt dient ON zich te conformeren aan het "Protocol Samen Veilig Doorwerken" te vinden in bijlage D.

3.2 **Arbeidsveiligheid**

Ten aanzien van arbeidsveiligheid bestaat uitgebreide wet- en regelgeving zoals de Arbeidsomstandighedenwet en het Arbeidsomstandighedenbesluit. Daarbij heeft OG (samen met ON) duidelijk omschreven taken en verantwoordelijkheden in het geheel zoals het bijhouden van een veiligheidsdossier met daarin Risico-Inventarisaties en -Evaluaties (RI&E), V&G-plannen en een ongevallenregistratie.

Inzet hiervoor wordt dus van zowel de OG als van de ON verwacht. Het onderhavige IVP omvat onder meer het V&G-plan (zoals bedoeld in artikel 2.28 van het Arbeidsomstandighedenbesluit). Onderdeel van het V&G-plan is de ontwerp RI&E (bijlage B). Risico's die thuis horen in de Bedrijfsrisico-inventarisatie en -evaluatie (BRI&E) van de ON zijn niet opgenomen in de ontwerp RI&E en in dit IVP. Dit betreffen risico's die bij de standaardwerkzaamheden behoren van de ON.

De top 3 risico's t.a.v. arbeidsveiligheid zijn:

- Aanrijdgevaar;
- Werken op hoogte;
- Beknellingsgevaar.

3.2.1 *Gevaarlijke stoffen*

Binnen het areaal en op/in objecten kunnen diverse schadelijke stoffen aanwezig zijn. De belangrijkste voor dit contract zijn asbest, zware metalen (zoals Chroom-VI en lood) en (water)bodemverontreinigingen (incl. IBC-bouwstoffen). Ook moet worden gedacht aan blootstelling aan respirabel kristallijn silica (kwartsstof) bij het bewerken van natuurlijke materialen zoals beton of natuursteen.

Afhankelijk van de locatie/object en type werkzaamheden kunnen blootstellingsrisico's ontstaan. Om een uitspraak te kunnen doen of er sprake is van gevaarlijke stoffen wordt verwezen naar de betreffende IVD's of dienen waar nodig (aanvullende) inventarisaties en onderzoeken te worden uitgevoerd. Zie ook de ontwerp RI&E in bijlage B en de IVD's. Hieronder worden de stoffen asbest, chroom-VI en (water-)bodemverontreinigingen nader beschreven:

Asbest, beheerobjecten die zijn gebouwd vóór 1994 hebben inventarisatie rapporten en beheerplannen, deze zijn te vinden in DISK. Actualisatie van deze rapporten is relevant als beheer objecten in onderhoud worden gegeven. Ter beperking van asbest blootstellingsrisico's is er een e-learning ontwikkeld. Het verdient aanbeveling om deze training door verschillende personeelsleden te laten

doen en zich te verzekeren van voldoende kennis over het herkennen en handelen in geval van asbest.

Indien in een uitzonderingssituatie géén of geen geldig asbestonderzoek beschikbaar is en het object vóór 1 juli 1993 is gebouwd, dan wordt deze per definitie aangemerkt als asbestverdacht. Indien de werkzaamheden daar aanleiding toe geven (bijvoorbeeld bij destructieve handelingen) moet eerst asbestonderzoek worden uitgevoerd om de blootstellingsrisico's te kunnen bepalen (afhankelijk van het type werkzaamheden die verwacht of uitgevoerd gaan worden). Indien voor een object asbestonderzoek noodzakelijk is dient de ON dit voorafgaand aan de werkzaamheden af te stemmen met RWS.

Chroom-6, Rijkswaterstaat gaat ervan uit dat Chroom-VI op veel van de objecten zit omdat deze verf in het verleden veelvuldig is toegepast. Indien van een object geen uitsluitsel kan worden gegeven m.b.t. Chroom-VI dient het object per definitie te worden aangemerkt als Chroom-VI verdacht. Dit betekent dat veelal van de aanwezige kunstwerken die enige vorm van conservering bevatten verdacht zijn op het voorkomen van Chroom-VI.

Indien conservering wordt bewerkt of wanneer werkzaamheden daar aanleiding toe geven, dient eerst onderzoek te worden uitgevoerd naar de aanwezigheid van zware metalen zoals Chroom-VI en lood. ON dient dit voorafgaand aan het werk af te stemmen met RWS.

Op dit moment onderzoekt Rijkswaterstaat met andere (overheids)organisaties welke methodieken effectief en efficiënt kunnen worden toegepast voor het verwijderen van verflagen met Chroom-VI. Op <https://www.rijkswaterstaat.nl/over-ons/contact/veelgestelde-vragen/chroom6/objectenlijst/index.aspx> is een objectenlijst (niet limitatief) gepubliceerd met objecten waar Chroom-VI is aangetroffen. Dit overzicht wordt periodiek aangevuld en dient in het kader van Chroom-VI te worden geraadpleegd.

Daar waar geen informatie over bekend is, dient de ON na te gaan welke consequenties dit heeft om veilig te kunnen werken en welke beheersmaatregelen hiervoor noodzakelijk zijn. Hiervoor dient het beheersregime chroom-VI, te vinden op: <https://www.arboportaal.nl/documenten/publicatie/2020/02/05/beheersregime-chroom-6>, ten alle tijden leidend te zijn.

3.2.2

Hulpverlening

De openbare hulpverleningsdiensten (OHD) in Nederland bestaan onder meer uit de politie, de brandweer en de GHOR (Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen). De laatste 2 zijn onderdeel van de veiligheidsregio's. De Veiligheidsregio's kennen elk hun eigen organisatie en wettelijke taken en werken samen bij hulpverlening en rampenbestrijding.

In alle fasen van het Werk dienen hulpverleningsdiensten ter plaatse te kunnen komen, bijvoorbeeld in geval van een ongeval of een calamiteit. Bij 'normaal' gebruik van het areaal zijn er geen voorziene belemmeringen voor toegang. Een belemmering kan wel ontstaan bij bijvoorbeeld een fysieke afsluiting van een weg waardoor de hulpdiensten geen doorgang meer hebben.

3.2.3 *Werken langs het water*

Met name bij werkzaamheden aan of nabij bruggen wordt door OG voorzien dat er zich risico's voor doen op het gebied van werken langs het water. Denk hierbij aan locaties waar het wegennet de vaarwegen kruist maar ook aan locaties waar de vaarweg of waterpartij zich parallel aan het wegennet bevindt. ON dient bij werkzaamheden nabij het water passende maatregelen te treffen zoals het afschermen van de waterpartij, het aanlijnen van personen of het dragen van een reddingsvest.

3.3 **Verkeersveiligheid**

Binnen dit prestatiecontract moeten werkzaamheden worden uitgevoerd op en nabij de Rijkswegen, tijdens deze werkzaamheden kan tevens sprake zijn van raakvlakken met het onderliggende wegennet. Tijdens de uitvoering van werkzaamheden op en langs de weg ontstaan risico's op aanrijding en verkeersongevallen, zowel voor het verkeer als voor de werknemers die de verkeersmaatregelen plaatsen en de werknemers die binnen een verkeersmaatregel werkzaamheden uitvoeren. Hierdoor is een sterk raakvlak aanwezig met het veiligheidsdomein 'Arbeidsveiligheid'. Beide domeinen dienen in samenhang in beschouwing te worden genomen.

3.3.1 *Areaalbeperkingen*

Binnen het areaal zijn areaalbeperkingen aanwezig die van invloed zijn op de werkzaamheden en de te treffen verkeersmaatregelen. De locatie specifieke areaalbeperkingen zijn, zover bekend, opgenomen in de IVD's en/of de Ontwerp RI&E (bijlage B). In bijlage C is een korte omschrijving gegeven van een ontwikkelde Geoviewer waarin alle vluchtstrookbreedtes staan aangeven. Indien een vluchtstrook te smal is geldt dit ook als een areaalbeperking. Het gevolg van de te smalle vluchtstroken is dat ON geen MRS kan plaatsen waardoor er een expliciete keuze gemaakt moet worden voor de toe te passen verkeersmaatregelen op die locatie.

In onderstaande tabel zijn een aantal specifieke locaties weergegeven waar het areaal beperkingen heeft die van invloed zijn op de verkeersveiligheid. Deze lijst is niet uitputtend en er zal dus altijd per situatie gekeken moeten worden naar de toe te passen verkeersmaatregelen.

Tabel 1 Areaalbeperkingen

Weg nr.	Object/ Wegvak	Beperking	Opmerking	Maatregel
A6	Scharsterrijnbrug	Zichtlijnen, versmalling t.p.v. de brug.	Rekening houden met het afdekken van voorseinen.	Rekening houden met de te plaatsen verkeersmaatregelen.
N7	Ring Sneek	Geen vluchtstroken	Geen mogelijkheden voor het opstellen van MRS.	Werkzaamheden alleen met afsluiting.
	Geeuw aquaduct	Lengte profiel voldoet niet aan ontwerp normen. Zichtlijnen zijn zeer beperkt.		Rekening houden met de locatie van de te plaatsen verkeersmaatregelen.
A28	Spoortunnel Hoogeveen	Op de HRR geen vluchtstrook aanwezig.		Werkzaamheden in de tunnelbak alleen met afsluiting.
N31	Verdiepte Ligging Harlingen	Zichtlijnen, geen vluchtstroken.	Geen mogelijkheden voor het opstellen van MRS in de bak.	Werkzaamheden alleen met afsluiting.
	Haak om Leeuwarden	Geen vluchtstroken	Niet overal mogelijkheden voor het opstellen van een MRS. Omleiding rondom knp. Werpsterhoek zijn niet wenselijk.	Werkzaamheden met afsluiting. Werkzaamheden rondom Werpsterhoek zo efficiënt mogelijk uitvoeren en tijdig afstemmen.
	Richard Hageman Aquaduct	Zichtlijnen beperkt.		Rekening houden met de locatie van de te plaatsen verkeersmaatregelen.
A32	Aquaduct Mid-Fryslan & Leppa Aquaduct.	Zichtlijnen beperkt.		Rekening houden met de locatie van de te plaatsen verkeersmaatregelen.

3.3.2 RQI-audits (Rijkswaterstaat Quality Index)

Door de verkeersauditoren van Landelijk Kwaliteitsteam Rijkswaterstaat worden er RQI-audits uitgevoerd op het gebied van bijvoorbeeld verkeersveiligheid, nautische veiligheid en verkeersmaatregelen. Met de RQI wordt aan een tekortkoming punten toegekend afhankelijk van de ernst van de tekortkoming. Naarmate de invloed op de veiligheid toeneemt, neemt ook het aantal punten toe.

Indien een RQI-audit wordt uitgevoerd die betrekking heeft op het prestatiecontract of het areaal Noord Nederland wordt aan het A-wegenteam gevraagd om hier op te reageren en verbetermaatregelen voor te stellen (verbetervoorstel), al dan niet samen met het district en ON, afhankelijk bij wie een tekortkoming gealloceerd wordt. In het verbetervoorstel moet SMART worden aangegeven hoe de tekortkomingen worden verholpen en wanneer deze zijn verholpen en welke maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat deze in de toekomst niet meer voorkomen.

3.4 Externe Veiligheid

Externe veiligheid gaat over de risico's voor mens en milieu bij gebruik, opslag en vervoer van gevaarlijke stoffen. Voor dit contract worden geen werkzaamheden in relatie tot externe veiligheid uitgevoerd. Echter zijn er wel raakvlakken met externe veiligheid en gevaarlijke stoffen. Denk hierbij aan pompstations, ondergrondse buisleidingen met gevaarlijke inhoud en het transport van gevaarlijke stoffen over het wegennet. Diverse Rijkswegen binnen Noord Nederland zijn aangewezen als basisnetroute. Zie voor het volledige overzicht bijlage I in de Regeling Basisnet.

Actuele en locatie gebonden informatie met betrekking tot gevaarlijke stoffen/ externe veiligheid is te vinden in de risicokaart (te raadplegen via www.risicokaart.nl).

3.4.1 110 KV kabel

Tennet legt in de periode 2019-2020 een 110 KV kabel aan in de zuidelijke berm van de A7 tussen Zurich en Oudehaske om het bestaande elektriciteitsnet in Westelijk Friesland robuust te maken voor de toekomst en aan de groeiende vraag naar transportcapaciteit. Dit zorgt er o.a. voor dat duurzame initiatieven zoals het geplande windpark Fryslân kunnen worden aangesloten op het net. ON dient rekening te houden met de aanwezigheid van de kabel en het eventueel uitlopen van dit project.

3.5 Nautische Veiligheid

Nautische Veiligheid wordt ook wel scheepvaartverkeersveiligheid genoemd. Nautische Veiligheid is de effectieve bescherming tegen schade die door scheepvaartverkeer kan worden veroorzaakt. Dergelijke schade kan ontstaan door ongewenste gebeurtenissen zoals aanvaringen van schepen onderling of aanvaringen van schepen met de infrastructuur (beweegbare brug of aquaduct) of indirect, door het veroorzaken van gevaarlijke situaties in bovenliggend wegennet.

3.5.1 RQI-audits (Rijkswaterstaat Quality Index)

Door de verkeersauditoren van Landelijk Kwaliteitsteam Rijkswaterstaat worden er RQI-audits uitgevoerd op het gebied van bijvoorbeeld verkeersveiligheid, nautische veiligheid en verkeersmaatregelen. Met de RQI wordt aan een tekortkoming punten toegekend afhankelijk van de ernst van de tekortkoming. Naarmate de invloed op de veiligheid toeneemt, neemt ook het aantal punten toe.

Indien een RQI-audit wordt uitgevoerd die betrekking heeft op het prestatiecontract of het areaal Noord Nederland wordt aan het A-wegenteam gevraagd om hier op te reageren en verbetermaatregelen voor te stellen (verbetervoorstel), al dan niet samen met het district en ON, afhankelijk bij wie een tekortkoming gealloceerd wordt. In het verbetervoorstel moet SMART worden aangegeven hoe de tekortkomingen worden verholpen en wanneer deze zijn verholpen en welke maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat deze in de toekomst niet meer voorkomen.

3.6 Machineveiligheid

Machineveiligheid beschrijft het proces om tot een veilig te gebruiken machine te komen in de omgeving waarin het gebruik van die machine voorzien is. Machineveiligheid omvat diverse wet- en regelgeving (o.a. de Machinerichtlijn). In Nederland zijn de verplichtingen die voortvloeien uit de Europese Machinerichtlijn terug te vinden in het Warenwetbesluit Machines.

Voor dit contract is niet voorzien dat de ON ingrijpende wijzigingen gaat uitvoeren aan bestaande machines of nieuwe machines gaat ontwerpen en heeft dus voornamelijk met machineveiligheid te maken in het kader van het uitvoeren van het dagelijkse beheer en onderhoud (raakvlak met arbeidsveiligheid). Zie hiervoor het domein 'arbeidsveiligheid' en de ontwerp RI&E in bijlage B. Daarnaast zijn de machineveiligheidsrisico's onderdeel van de Object RI&E's.

3.7 Elektrische Veiligheid

Binnen de scope van het project valt ook het onderhouden en beheren van elektrische installaties. Bij het werken aan/ bij elektrische installaties ontstaan onder meer risico's op het in aanraking komen met spanning voerende delen. Bijvoorbeeld bij het werken met openbare verlichting of voedingskasten.

Rijkswaterstaat conformeert zich voor de bedrijfsvoering van elektrische installaties en elektrische arbeidsmiddelen aan de normen NEN 3140 (laagspanning) en de NEN 3840 (hoogspanning). De norm die richting geeft aan de inrichting van de bedrijfsvoering van elektrische installaties (BEI) is de NEN-EN 50110.

Zonder specifieke aanwijzing wordt binnen RWS iedereen als 'leek' beschouwd. Dit geldt ook voor medewerkers die wel een elektronische achtergrond hebben maar niet formeel zijn aangewezen voor de werkzaamheden onder verantwoordelijkheid van RWS. De technische installatieverantwoordelijkheid (T-IV) is belegd bij het district. Betreffende contactgegevens zijn beschikbaar en op te vragen.

3.8 Constructieve veiligheid

In het kader van constructieve veiligheid gaat het om de veiligheid van constructies in relatie tot sterkte, belasting, schade, levensduur etc. De constructieve veiligheid kan afnemen door bijvoorbeeld gewijzigd gebruik (gebruiksintensiteit is toegenomen), schades, einde levensduur en specifieke risico's zoals vermoeiing van staal, betonrot en scheurvorming bij betonconstructies en houtrot bij houtconstructies. In onderhoudscontracten zelf worden doorgaans, als alleen wordt onderhouden, geen dussdanige wijzigingen aan objecten verricht, dat in het kader van constructieve veiligheid aparte producten dienen te worden opgesteld. Constructieve veiligheid blijft echter van belang: bestaande constructies kunnen onveiliger zijn dan verondersteld.

3.9 Sociale Veiligheid

In het kader van sociale veiligheid gaat het om de mate waarin mensen beschermd zijn en zich beschermd voelen tegen persoonlijk leed door misdrijven (criminaliteit), overtredingen en overlast door andere mensen. Het draait om beleving van gebruikers in openbare ruimtes en wordt veroorzaakt door of dreiging van menselijk handelen. Sociale veiligheid speelt binnen dit project voornamelijk een rol vanwege overlast door bijvoorbeeld (zwerf)afval en het slecht onderhouden van de objecten (graffiti, defecte verlichting langs wegen en bij (fiets)tunnels etc.) maar ook in het kader van onveiligheidsgevoel als gevolg van bijvoorbeeld werken bij een hangplek, donkere/ afgeschermd plaatsen en bedreiging of geweld.

De risico's vanuit sociale veiligheid zijn onderdeel van de Object RI&E's en/of de Ontwerp RI&E (bijlage B).

3.10 Brandveiligheid

In het kader van brandveiligheid gaat het om de veiligheid van personen met betrekking tot brand en de gevolgen daarvan. Het raakvlak met dit domein is naar verwachting beperkt en heeft voornamelijk betrekking op het uitvoeren van brandgevaarlijke werkzaamheden of het uitvoeren van werkzaamheden nabij risicovolle objecten zoals benzinestations.

3.11 Integrale beveiliging

Integrale beveiliging omvat Security (fysieke beveiliging), Cybersecurity, Privacy en Integriteit en betreft de beveiliging van vitale infrastructurele objecten en de beveiliging van objecten die vallen onder het RWS corporate beveiliging en security beleid. Security in de zin van beveiliging tegen ongewenste handelingen (bv. diefstal, opzettelijk veroorzaken van storingen, etc.) dient aandacht te krijgen.

De risico's vanuit integrale beveiliging zijn onderdeel van de Object RI&E's en/of de Ontwerp RI&E (bijlage B).

4 Afspraken

4.1 **Afstemming integrale veiligheid en Veiligheids- & Gezondheidscoördinatie**

Op basis van het resultaat van de contractvoorbereidingsfase zal de ON de realisatie van de bouwwerken, zoals bedoeld in het Arbobesluit, voortzetten in de realisatiefase (ontwerp, bouw en onderhoud). De ON zal hiervoor een coördinator aanstellen, die de taken/verantwoordelijkheden van de projectadviseur integrale veiligheid en de V&G-coördinator van de contractvoorbereidingsfase zal overnemen. In een overdrachtsbespreking zullen formeel de veiligheidsdocumenten worden overgedragen en de integrale veiligheidsrisico's en beheersmaatregelen worden besproken. Het gaat in ieder geval om de volgende documenten:

- RI&E uit de contractvoorbereidingsfase.
- Integraal Veiligheidsplan (dit plan) gebaseerd op de contractvoorbereidingsfase.
- Integraal Veiligheidsdossier.
- Overige relevante documenten.

De rollen en taken van de ON op het gebied van projectmanagement, omgevingsmanagement, technisch management, projectbeheersing en contractmanagement/ondersteuning zijn beschreven in de vraagspecificatie proces. De rollen en taken die direct te maken hebben met integrale veiligheid, worden hier ook in benoemd. Het betreft onder meer het opstellen van een Integraal Veiligheidsplan en het uitwerken en bijhouden van een Integraal Veiligheidsdossier.

De ON dient zijn beleid op het gebied van integrale veiligheid conform de eisen van de vraagspecificatie proces na te komen.

Niet beschreven in de vraagspecificatie maar wel uit te voeren, het organiseren en faciliteren van gezamenlijke Safetywalks. De frequentie is op zijn minst:

- 1x per jaar per object.

De ON dient zich te conformeren aan de huisregels complexen van Rijkswaterstaat.

4.1.1 *Toezichthouder objecten*

ON dient taken uit te voeren op het gebied van toezichthouden bij objecten. Immers ON komt regelmatig op de objecten en weet de laatste stand van zaken. Taken/rollen die hier bij horen zijn: coördineren aan- en afmeldprocedure, controle van identiteit van bezoekers, toezien op aanmeldplicht bezoekers, registratie van (bijna) ongevallen of gevaarlijke situaties, risico's aan objecten beoordelen, zorgdragen voor uitvoering LMRA indien noodzakelijk, alarmnummer bekendmaken, en de aanwijzing van benodigde PBM's.

4.2 **Actualisatie IVP en RI&E**

Dit IVP is opgesteld tijdens de contractvoorbereidingsfase. Het wordt geactualiseerd aan het begin van elke volgende projectfase en/of na elke actualisering van de betreffende RI&E. De RI&E dient geactualiseerd te worden indien de voortgang van het bouwwerk of onderdelen daarvan daartoe aanleiding geven. Tevens wordt de geactualiseerde versie gedeeld en indien nodig besproken met OG.

4.3 Warme overdracht¹

Bij gunning

Na afloop van de contractvoorbereidingsfase zal de OG het werk uitbesteden aan een marktpartij (ON). Tijdens de overdrachtsbespreking zal de V&G-coördinator ontwerpfasen voor de contractvoorbereidingsfase (RWS) in een warme overdracht o.a. de volgende documenten overdragen aan de V&G-coördinator van de opdrachtnemer:

- Ontwerp RI&E tot en met de contractvoorbereidingsfase;
- Relevante informatie uit de beschikbare Integrale Veiligheidsdossiers.

In het overleg wordt o.a. dit IVP en het IVD (incl. object-RI&E's) besproken en worden BTO-keuzes toegelicht. Tijdens het overleg worden verwachtingen ten aanzien van veiligheid gedeeld en worden afspraken gemaakt over directe communicatielijnen in geval van incidenten.

In het overleg worden ook belangrijke telefoonnummers en contactpersonen gedeeld.

In annex 3 en 4 zijn de aan te leveren plannen genoemd welke ter acceptatie aan RWS worden voorgelegd. Tevens dient ON werkplannen op te stellen waarbij ON aangeeft welke maatregelen getroffen worden om de risico's te beheersen. De door RWS geleverde RI&E's zijn vrij generiek beschreven. Om tot goede werkplannen te komen zullen er risicosessies gehouden worden waarbij zowel RWS als ON aanwezig is. De uitkomsten worden zowel in de werkplannen als de RI&E's beschreven c.q. bijgewerkt. De werkplannen worden vervolgens ter toetsing voorgelegd aan RWS. De RI&E's dienen tevens als input voor het (minimaal jaarlijks) te organiseren 'veiligheidsgesprek' waarbij de keten (de regio, IPM team, ON) aan deelt neemt. Het initiatief hiervoor ligt bij de veiligheidskundige van PPO.

Na afloop contract

Bij het aflopen van het contract zullen alle relevante (veiligheids-)stukken als o.a. de bijgewerkte (actuele) IVD's weer over worden gedragen aan RWS.

4.4 Incidentenregistratie en -afhandeling en calamiteiten

Arbeidsincidenten en (bijna) ongevallen kunnen voorkomen en dienen, ongeacht aan welke zijde deze gebeuren (OG, ingenieursbureau, ON of omgeving), gemeld en geregistreerd te worden en terstond te melden. Zie ook eis IV060. De verantwoordelijkheid voor het melden van incidenten en afwijkende en onveilige situaties ligt bij "alle medewerkers" en partijen! Dat geldt voor alle incidenten en risico's langs de weg, op en nabij het water, op de werkvloer, etc. De meldingen worden bijgehouden om mogelijk hiervan te leren en herhaling van vergelijkbare incidenten te voorkomen en als input om op basis hiervan te beoordelen of risico's juist in het risicodossier zijn opgenomen, of aanvullende beheersmaatregelen noodzakelijk zijn of dat i.r.t. SCB bepaalde risicovolle activiteiten in de toetsplanning meer prominent moeten worden meegenomen.

Indien de dood, een ziekenhuisopname of blijvend letsel het gevolg van een ongeval is of kan zijn, dient de opdrachtnemer (als zijnde de werkgever van het slachtoffer) dit aan I-SZW (opvolger van de Arbeidsinspectie) te melden.

¹ Met warme overdracht kan ook een digitale warme overdracht worden bedoeld waarbij aanwezigen communiceren middels beschikbare apps als Skype, Zoom etc. in plaats van een fysieke bijeenkomst te organiseren. Noodzaak en aanleiding hiertoe kan voortkomen uit het uitbreken van een pandemie als bijvoorbeeld Covid-19. RWS en ON conformeren zich aan de richtlijnen van het RIVM.

4.4.1

Registratie en afhandeling (bijna-)ongevallen, gevaarlijke situaties en incidenten

Melden van incidenten is belangrijk, omdat op basis hiervan geleerd kan worden wat mogelijk oorzaken waren en hiermee voorkomen kan worden dat een vergelijkbaar incident zich voordoet. Ook onveilige situaties die nog niet tot een echt incident hebben geleid zijn juist belangrijk om te melden. Op die manier kan ingegrepen worden om te voorkomen dat die situatie tot een ongeval leidt. Incidenten betreffen:

- Ongevallen en bijna-ongevallen,
- Onveilige situaties
- Situaties met agressie en geweld tegen medewerkers.

Het gaat om alle incidenten/ situaties waarbij RWS als werkgever, beheerder of opdrachtgever invloed kan hebben. Meldingen dienen volgens schema uit bijlage D te worden afgehandeld en gemeld. Incidentmeldingen die bij de Landelijke Informatielijn binnenkomen, worden geregistreerd en gevolgd in het systeem SAM. Eén van de voordelen van het systeem is zaakgericht te werken. Zaakgericht werken houdt in dat meerdere acties voor één vraag of melding tegelijkertijd bij verschillende partijen kunnen worden uitgezet. Zie voor meer informatie Meldpunt Incidenten Rijkswaterstaat (MIR).

Bij ernstige ongevallen/ doden informeert de ON terstond, eis IV060, de Contractmanager van OG, die op zijn beurt de Projectmanager, Technisch manager en VenG Coördinator informeert. Het direct melden is van belang zodat RWS kan besluiten of zij een incidenten onderzoek wil starten. Onderzoek is afhankelijk van de ernst van de situatie en mogelijke gevolgschade.

Voor het melden van alle incidenten, dus ook de ernstige die terstond zijn gemeld en in MIR zijn geregistreerd door OG, wordt aan ON een Excel-template ter beschikking gesteld, na gunning, dat als onderdeel van de voortgangsrapportage of bij het voortgangsoverleg aan OG ingevuld dient te worden overlegd. De template maakt het voor OG mogelijk gegevens op een eenduidige wijze te importen in haar database waarmee vervolgens verschillende analyses kunnen worden uitgevoerd. Na een melding vanuit de projecten wordt de projectmanager benoemd als actiehouders en wordt deze gevraagd te beoordelen of maatregelen genomen moeten worden om vergelijkbare ongevallen te voorkomen (eventueel op basis van onderzoek van Rijkswaterstaat zelf).

Als het incidenten zijn waarbij werknemers van RWS zelf betrokken zijn en een risico hebben gelopen of letsel hebben dient mogelijk een lijnmanager van betrokken te worden opgenomen in de MIR-melding. ON dient ernstige incidenten maar ook incidenten met een hoge kans op slachtoffers of gevolgschade terstond te melden aan de Contractmanager OG zodat OG kan beoordelen of nader onderzoek door OG direct dient te worden geïnitieerd.

In het IVP van ON dient duidelijk gedefinieerd te zijn welke categorie incidenten terstond gemeld zullen worden aan OG en van welke het afdoende is voor OG dat deze in de voortgangsrapportage worden gemeld, middels het bulkmeldingenformulier, deze categorisering dient gebaseerd te zijn op de matrix, bijlage E, die gebruikt wordt in Procedure Incidentenonderzoek Rijkswaterstaat. Tevens dient op basis hiervan te worden beoordeeld of onderzoek conform Storybuilder zal worden uitgevoerd. Indien ON is aangesloten bij Vlandis, opvolger van stichting Arbow, kan hij vanuit daaruit gebruikmaken van Storybuilder. Tenminste dienen de incidenten die in de matrix, bijlage E, geel en oranje zijn

gekleurd middels de genoemde analysetool, Storybuilder, te worden onderzocht. In overleg met OTM en OCM zullen ook incidenten die in de matrix in de rode trede vallen worden onderzocht tenzij WVL zorg draagt voor het ongevalsonderzoek. Indien OG en ON van mening zijn dat Storybuilder voor de incidenten in de rode vlakken niet de juiste onderzoeksmethode is zal in overleg met WVL worden bepaald hoe onderzoek zal plaats vinden.

De door ON terstond gemelde incidenten dienen door OG in MIR te worden geregistreerd, zie bijlage D. Het projectteam dient duidelijke afspraken te maken tussen CM/TM en /of PIV of het daarvoor ingekochte "product" wie de meldingen in MIR registreert. Middels deze registratie is ook systematische de opvolging en wordt, voor incidenten in de projecten waarbij geen gevaar is geweest voor publiek of RWS-medewerkers, de PM medeverantwoordelijk voor opvolging van de meldingen en controle op het sluiten van de PDCA cirkel zodat RWS als lerende organisatie kan groeien naar een proactieve veiligheidscultuur.

Meldingen die door ON uitsluitend bij 08008002 worden gedaan en niet in MIR worden geregistreerd worden niet cyclisch opgevolgd omdat beide meldpunten niet aan elkaar gekoppeld zijn en er een andere opvolging aan wordt gegeven.

4.4.2

Calamiteitenplan

De Opdrachtnemer dient de beschrijving van de processen met betrekking tot calamiteiten, waarmee de Opdrachtnemer bewerkstelligt dat de gevolgen van een eventuele calamiteit tot een minimum beperkt worden, ter kennis te brengen van de Opdrachtgever. ON dient in een separaat calamiteitenplan, zie VSP, hoofdstuk 2.3.2 (IV100 en IV110), te beschrijven hoe het project aansluit bij en invulling geeft aan het calamiteitenplan van het regionale onderdeel en afstemt op de calamiteiten-/crisisorganisatie in de keten, hiermee wordt ook de veiligheidsregio als onderdeel van de keten beschouwd. Dit betreft dus meer dan het wettelijke BHV-plan waarin ON de maatregelen beschrijft voor zijn werknemers.

5 Wijze van toezicht

Aan de toezichhoudende rol van de OG wordt inhoud gegeven door het toepassen van een mix van instrumenten zoals systeem-, proces en producttoetsen, uitvoeren van gezamenlijke 'safety walks', veiligheidsrondes (aan- en onaangekondigd), inspecties en initiëren of deelnemen aan overleggen en bijeenkomsten.

5.1 **Systeemgerichte contractbeheersing (SCB) en risicomanagement**

Voor het toetsen van de ON op gebied van integrale veiligheid wordt gewerkt met SCB. Op basis van de door de OG vastgestelde risico's wordt gestuurd op risico gestuurd toetsen. De toetsmix wordt periodiek vastgesteld (toetsplan). Deze toetsen worden (gewogen) ingepland.

In afstemming met de risicomanager, CM en TM wordt bepaald op welke wijze integrale veiligheid wordt opgenomen in het risicodossier. Een randvoorwaarde is dat integrale veiligheid herkenbaar en aantoonbaar is opgenomen in het risicodossier.

5.2 **Periodieke safety walks en veiligheidsrondes**

Er worden periodiek safety walks en veiligheidsrondes uitgevoerd op een uitvoeringslocatie van de ON.

Een safety walk is een aangekondigd bezoek aan een bouwlocatie waarbij het Management van zowel de OG als de ON aanwezig is. Het doel hiervan is meer inzicht te verkrijgen in elkaars werk. Met het uitvoeren van safety walks draagt het Management tevens het belang van veiligheid uit.

Door RWS worden, al dan niet gezamenlijk met de ON, veiligheidsrondes uitgevoerd. Een veiligheidsronde is een inspectie. Een veiligheidsronde heeft tot doel de status van de integrale veiligheid van de bezochte projectlocatie in kaart te brengen. In het bijzonder wordt er gekeken of de geïdentificeerde (project)risico's beheerst zijn. Met andere woorden: er wordt beoordeeld of de vastgestelde beheersmaatregelen in de praktijk worden toegepast en ook het gewenste effect hebben.

De veiligheidsrondes worden risico gestuurd ingepland en uitgevoerd. Het streven is om minimaal één veiligheidsronde per twee weken uit te voeren.

5.2.1 *Opvolging resultaten safety walks veiligheidsrondes*

De resultaten vanuit de safety walks en veiligheidsrondes worden conform het sjabloon 'Verslag veiligheidsronde/ safety walk bij projecten' gedocumenteerd. Indien nodig worden specifieke opmerkingen vanuit de veiligheidsronde of safety walk gedeeld met de aannemer in het periodieke overleg met Rijkswaterstaat. Wanneer een opmerking dringend is wordt deze direct opgepakt door de desbetreffende actiehouders (deze wordt op basis van de melding bepaald door de Technisch Manager). De verslagen worden opgeslagen in Connect.

Het uitvoeren van de veiligheidsronden en safety walks wordt door Rijkswaterstaat uitbesteed aan een extern bureau. De Veiligheidskundigen van het desbetreffende bureau delen de opmerkingen van de veiligheidsronden en safety walks met Rijkswaterstaat. Indien nodig worden dringende opmerkingen individueel behandeld en wordt er actie uitgezet naar de juiste personen. Daarnaast kunnen de V&G Coördinatoren van RWS aan- en onaangekondigd de werklocatie betreden, mits zij in het bezit zijn van GPI, RVV ontheffing, juiste PBM's etc.

Indien er onveilige situaties of ongevallen worden geconstateerd tijdens de uitvoering van de veiligheidsronden of safety walks worden deze opgenomen in het bulkmeldingenregister. Het register wordt periodiek gedeeld met incidentmelding@rws.nl.

6 Verantwoording van BTO-keuzen

Tijdens de contractvoorbereiding en tijdens de latere contractuitvoeringsfase worden door Rijkswaterstaat en/of Opdrachtnemer keuzes gemaakt die verband houden met de veiligheid en gezondheid tijdens de uitvoering. Conform het Arbobesluit artikel 2.28, lid f, moeten de bouwkundige, technische en organisatorische keuzes (BTO keuzes) die in verband met de veiligheid en gezondheid van de werknemers en zelfstandigen worden gemaakt worden verantwoord in het V&G-plan.

De (ontwerp)keuzes kunnen mogelijk een negatieve invloed op de veiligheid hebben doordat ze bijvoorbeeld de keuzevrijheid van in te zetten werkmethodeken beperken of deze extra onder druk zetten. Andere keuzes die van invloed zijn op de veiligheid zijn bijvoorbeeld planning (tijdsdruk), fysieke- en omgeving gebonden beperkingen op de werklocatie.

In dit hoofdstuk worden de BTO-keuzes beschreven die verband houden met de integrale veiligheid binnen dit project.

6.1 Werken op en langs de weg (doorgaande exploitatie risico's)

Tijdens de uitvoering van werkzaamheden op en langs de weg ontstaan risico's op aanrijding en verkeersongevallen, zowel voor het verkeer als voor de werknemers die de verkeersmaatregelen plaatsen en de werknemers die binnen een verkeersmaatregel werkzaamheden uitvoeren. In de contractvoorbereidingsfase is de organisatorische keuze gemaakt dat voor werkzaamheden op de weg in beginsel tijdens een afsluiting gewerkt moet worden (bronaanpak). Indien het uitvoeren van werkzaamheden met de voorkeursoptie afsluiten van wegen, redelijkerwijs niet haalbaar of mogelijk is, dan zal door Opdrachtnemer gemotiveerd afgeweken moeten worden. RWS dient de motivatie en argumentatie voor de afwijking te toetsen en het besluit goed te keuren.

In de contractvoorbereidingsfase is in samenwerking tussen het projectteam en het district NN vastgesteld dat binnen de beschikbare kaders en binnen het contract voldoende ruimte en mogelijkheid is om de Arbeidshygiënische strategie toe te passen bij het bepalen van de noodzakelijke veiligheids- en verkeersmaatregelen. Het projectteam ziet mogelijkheden om werkzaamheden zodanig te plannen zodat zo veel mogelijk kan worden gewerkt tijdens een afsluiting.

Indien er wordt afgesloten dient er expliciet aandacht te worden besteed aan de veiligheid op het onderliggend wegennet. Omliggende woningen, bedrijven en instellingen mogen evenals de weggebruikers geen gevaar lopen door de omleidingsroute. De omleidingsroute dient te allen tijde te worden afgestemd met het Verkeersloket.

Om risico's zo dicht mogelijk bij de bron te kunnen beheersen is het wel essentieel dat er een goede samenwerking en afstemming tussen RWS en Opdrachtnemer bestaat over de werkzaamheden, planning en benodigde veiligheidsmaatregelen. Tijdens het project start-up zal deze aanpak een belangrijk agendapunt zijn waarbij tussen RWS en Opdrachtnemer aanvullende afspraken gemaakt worden op welke wijze invulling wordt gegeven aan het borgen van de veiligheid bij werkzaamheden op en langs de weg.

Daar waar met/in verkeersmaatregelen wordt gewerkt kan de Opdrachtnemer binnen de kaders zoals de CROW-publicatie 519 maatregelen op autosnelwegen 2017 – werk in uitvoering 96a, de meest veilige verkeersmaatregelen zelf bepalen.

OG heeft bovenstaande risico middels voorgeschreven wetgeving en eisen geborgd en deze in het contract opgenomen en zal middels het toetsen conform SCB borgen dat ON aantoonbaar conform deze eisen werkt.

- Wettelijke arbo-eisen voor 'het afwegen van het al dan niet doorgaand wegverkeer tijdens de werkzaamheden' dienen invulling te geven aan: Arbowet, art. 3, lid 1 en Arbobesluit art 2.28, lid 2b en 2.35, lid 1i en 1j.
- Wettelijke arbo-eis voor 'het als gevolg van de werkzaamheden niet in gevaar mogen brengen van derden/ weggebruikers en de omgeving' dienen invulling te geven aan: Arbowet, art. 10.
- Bijlage AA, Verkeersmanagement voor werk in uitvoering op rijkswegen, waaronder een door de ON in te dienen verkeersmanagementplan (VM100, VM110), een faseringsplan verkeersmaatregelen (VM200, VM210), een verkeersmaatregelenplan (VM400, VM410) en een incidentmanagementplan (VM500, VM510).

6.2 Samenloop en gelijktijdige risico's

Samenlooprisico's en risico's bij het gelijktijdig uitvoeren van werkzaamheden kunnen ontstaan wanneer door meerdere partijen werkzaamheden worden verricht die in elkander grijpen of mogelijk invloed op elkaar kunnen hebben. Dit geldt bijvoorbeeld ook bij het inschakelen van onderaannemers door ON. Daarnaast kan de ON ook te maken krijgen met nevenaannemers die werkzaamheden uitvoeren voor andere projecten. Bijvoorbeeld tijdens een wegafsluiting (meeliften tijdens reeds geplande wegafsluitingen) of in het kader van andere (grote) projecten in het areaal waar RWS opdrachtgever van is. Hieruit zullen risico's voortvloeien, zie tabel 2. Deze risico's komen met name voor op de raakvlakken tussen het civieltechnisch onderhoud en elektrotechnisch en werktuigbouwkundig (E&W) onderhoud binnen het areaal.

De generieke samenlooprisico's, zijn als volgt geformuleerd:

- De specifieke gevaren die het gevolg zijn van de gelijktijdige en achtereenvolgende uitvoering van de werkzaamheden (bijv. meerdere aannemers tegelijk werkzaam in het te onderhouden gebied);
- De wisselwerking met doorgaande exploitatiewerkzaamheden.

In geval van calamiteit waarbij een raakvlak is met een onderdeel buiten zijn scope is de ON van het Civiele contract coördinerend, dit is opgenomen in de VSP hoofdstuk 5.4.7 (US905, B-US915, US925). Denk hierbij bijvoorbeeld aan een ongeval op een beweegbare brug waarbij een slagboom wordt aangereden. De ON van het Civiele contract zal worden opgeroepen door de WIS/OVD of VC-NON en dient de weg veilig te stellen, tevens wordt de ON van dit IVP opgeroepen door ON van het Civiele contract om de beschadigde slagboom functioneel te herstellen. ON dient in zijn calamiteitenplan (VSP; IV100, IV110) dit proces te beschrijven.

In geval van geplande werkzaamheden van ON zal door het projectteam van RWS (OM/TM) op basis van de ingediende planning de werkzaamheden worden geanalyseerd. In het geval dat er een raakvlak/ samenlooprisico wordt gesignaleerd zal dit nader worden afgestemd met ON zodat ON zijn werkzaamheden kan afstemmen met desbetreffende partij. Daarnaast wordt in het reguliere proces voor het aanvragen van verkeersmaatregelen (SPIN) ook gekeken naar werkzaamheden

op dezelfde locatie of in hetzelfde gebied. Hierdoor is het risico van tegelijk werken op zelfde locatie zonder dat daar afstemming over is geweest geborgd.

OG heeft bovenstaande risico's middels voorgeschreven wetgeving en eisen geborgd en in het contract opgenomen en zal middels het toetsen conform SCB borgen dat ON aantoonbaar conform deze eisen werkt:

- UV030/ UV040, Wettelijke eisen 'V&G coördinatie' dienen invulling te geven aan:
Arbobesluit art. 2.29, 2.30, 2.31, 2.32 en 2.33.
- Wettelijke eisen 'samenwerking tussen werkgevers' dienen invulling te geven aan:

Arbowet art. 19 en Arbobesluit art 2.28, lid 2b, art 2.31, lid b en 2.35, lid 1i en 1j.
zie ook VSP; UV100

- VSP; UA030, UA040; Aanstelling coördinator constructieve veiligheid (deskundige, bijv. constructeur) en borging constructieve veiligheid.
- Eisen aangaande communicatie OG/ON over veiligheidsgegevens:
 - o VSP; IN110, sub c en d; Voortgangsrapportage onderdeel veiligheid
 - o VSP; RM110, RM120, RM130; Invulling (V&G) risicomanagement door ON en betrokkenheid OG hierbij (o.a. bij risicosessies).
 - o VSP; IV060; Door ON aan OG melden van incidenten.
 - o VSP; IV080, Door ON aan OG leveren van incidentengegevens en nemen maatregelen indien IF-rate van 5 wordt overschreden.
- VSP; IV100, IV110; Beheersing calamiteitenmanagement door ON.

Tabel 2 - Projecten in het Areaal NN

Project	Werkzaamheden	Km	Van	Tot	Voorzien tijdstip van uitvoering	Toelichting
31021785 N31 DBFM	beheer en onderhoudsfase DBFM contract N31 (Hemriksein – Nijega). Dit deel van de N31 wordt na afloop van het DBFM contract onderdeel van de scope dit prestatiecontract.	N31	53,9	75,22	Heden t/m 31 dec. 2022	OG is PPO NN Team A wegen. ON is combinatie Waldwei.com
31024915 N33 Assen – Zuidbroek DBFM	beheer en onderhoudsfase DBFM contract N33 Assen – Zuidbroek.	N33	5.3	45,289	Gedurende gehele contractperiode	OG is PPO NN Team A wegen. ON is combinatie Poort van Noord
GO HWN NN 2021-2022 West	Groot onderhoud HWN in de provincie Fryslân	Regio Noord-Nederland, district West			Toekomstig project. Indicatie looptijd 2021-2022	OG is PPO NN – Team B wegen. ON is n.t.b.

GO HWN NN 2021-2022 Oost	Groot onderhoud HWN in de provincies Groningen en Drenthe	Regio Noord-Nederland, district Oost			Toekomstig project. Indicatie looptijd 2021-2022	OG is PPO NN –Team B wegen. ON is n.t.b.
31109076 PRC Noord-Nederland Civiel	Vast en klein variabel onderhoud van de rijkswegen (incl. bermen) en kunstwerken in Noord Nederland	Regio Noord-Nederland, district Regio Noord-Nederland, district Oost en West			Doorlopend. Contract loopt van 1-5-2021 t/m 30-4-2026/2029 (na eventuele verlenging)	OG is PPO NN Team A wegen. ON is n.t.b.
31109597 Hoofdvaarweg Lemmer – Delfzijl, vast onderhoud	Vast en klein variabel onderhoud aan de vaarweg Lemmer - Delfzijl	Prinses Margrietkanaal; PM-sluiss – Stroobos Tot Van Starckenborghkanaal En Eemskanaal; Stroobos – sluis Farmsum			Doorlopend. Huidige contract loopt van 31 december 2018 t/m 31 december 2023/2025 (na eventuele verlenging)	OG is PPO NN Team A vaarwegen. ON is Combinatie Heijmans-Dynniq HLD
31135741 Hoofdvaarweg Lemmer – Delfzijl, vast onderhoud (IV/IA)	Beheer en Onderhoud van de Informatievoorziening/ Industriële Automatisering op de (beweegbare) objecten en bedienlocaties op de 'Hoofdvaarweg Lemmer – Delfzijl'.	Prinses Margrietkanaal; PM-sluiss – Stroobos Tot Van Starckenborghkanaal En Eemskanaal; Stroobos – sluis Farmsum			Doorlopend. Huidige contract loopt van 1 januari 2019 t/m 1 januari 2024/2026 (na eventuele verlenging)	OG is RWS CIV. ON is Combinatie Heijmans-Dynniq HLD
Hoofdvaarweg Lemmer – Delfzijl, groot onderhoud	Groot onderhoud aan de vaarweg Lemmer - Delfzijl	Prinses Margrietkanaal; PM-sluiss – Stroobos tot Van Starckenborghkanaal En Eemskanaal; Stroobos – sluis Farmsum			Doorlopend	OG is PPO NN Team B vaarwegen.
31068547 A7 Zuidelijke ring Groningen	Aanleg van de zuidelijke ringweg Groningen. Dit deel van de zuidelijke ringweg Groningen wordt na aanleg onderdeel van de scope van dit prestatiecontract.	A7	193,7	204,3	Heden t/m 2024	OG is RWS GPO. ON is Combinatie Herepoort

31127077 N33 Midden	Aanleg N33 Midden. Verdubbeling N33 vanaf de aansluiting A7 tot het Eemskanaal. Gedurende de aanlegfase gaat dit deel van de N33 uit de scope van het prestatiecontract en weer toegevoegd aan de scope van het prestatiecontract na afronding van het contract.	N33	42,60	61,70	Toekomstig project. Indicatie looptijd 2022 - 2025	OG is RWS GPO. ON is n.t.b.
31119134 Coördineren en uitvoeren gladheidsbestrijding in Groningen en Drenthe	Gladheidsbestrijding	Regio Noord-Nederland, district Oost			Doorlopend. Huidige contract loopt van 1-10-2017 t/m 1-5-2020/2022 (na eventuele verlenging)	OG is PPO NN, ON is Krinkels en Reimert
31123552 Coördineren en uitvoeren gladheidsbestrijding in Friesland (Joure, Harlingen, Drachten)	Gladheidsbestrijding	Regio Noord-Nederland, district West			Doorlopend. Huidige contract loopt van 1-10-2017 t/m 1-5-2019/2021 (na eventuele verlenging)	OG is PPO NN, ON is Van der Lee
31122951 Coördineren en uitvoeren gladheidsbestrijding in Friesland (Staphorst & Emmeloord)	Gladheidsbestrijding	Regio Noord-Nederland, district West			Doorlopend. Huidige contract loopt van 1-10-2017 t/m 1-5-2019/2021 (na eventuele verlenging)	OG is PPO NN, ON is Van der Lee
31129744 VODK/DVM Centrale Wolfheeze; perceel 2	Vast onderhoud aan systemen t.b.v. dynamisch verkeersmanagement (VODK)	Regio Noord-Nederland			Doorlopend. Huidige contract loopt van 1-7-2018 t/m 30-6-2023	OG is RWS CIV, ON is Heijmans N.V
RITS Realisatie Intelligente Transport Systemen	Variabel onderhoud aan DVM en openbare verlichting	Regio Noord-Nederland			n.n.b.	PPO landelijk. Nieuw raamcontract voor in de maak
31079720 Beheer en Onderhoud GMS wegwakstelsysteem	herstellen dan wel nieuw aanbrengen van een gladheidsmeldsysteem	Hoofdwegennet Nederland			Huidige contract loopt tot 15-04-2021	OG is RWS CIV, ON is ENGIE

	(GMS Wegkantsysteem)			
31137336 Levering bewegwijzeringsborden' en 'Realisatie bewegwijzering	Plaatsen van bewegwijzering (NBd)	Hoofdwegennet Nederland		OG is NBd. Betreft raamcontract, ON per opdracht verschillend.
31129266 en 31134565 Databank Wegverkeersgegevens	Onderhoud aan detectielussen t.b.v. inwinning verkeersgegevens t.b.v. de Nationale Databank Wegverkeersgegevens (NDW).	Regio Noord-Nederland	Contract loopt t/m 31-12-2024/2027 (na eventuele verlenging)	OG is NDW, ON is Ars Traffic & Transport Technology BV
31091279 A7 Afsluitdijk DBFM	DBFM aanlegfase Versterken en vernieuwen van de Afsluitdijk	Afsluitdijk	Onderhoud tot 2047	OG is RWS GPO, ON is Consortium Levvel
31117689 Prestatiecontract droog Oost Nederland Noord	Vast en klein variabel onderhoud van het hoofdwegennet.	Regio Oost-Nederland, district Noord	Doorlopend. Huidige contract loopt t/m 18-05-2021/23 (na eventuele verlenging)	OG is PPO ON, ON is PRC ONN. Raakvlak met A28
31117689 Prestatiecontract droog Oost Nederland Oost	Vast en klein variabel onderhoud van het hoofdwegennet.	Regio Oost-Nederland, district Oost	Doorlopend. Huidige contract loopt t/m 18-05-2021/23 (na eventuele verlenging)	ON PRC ONN. Raakvlak met N48.
31142566 Prestatiecontract droog Midden Nederland Noord	Vast en klein variabel onderhoud van het hoofdwegennet.	Regio Midden-Nederland, district Noord	1-11-2020 t/m 31-10-2025/28 (na eventuele verlenging)	ON PRC MNN. Raakvlak met A6.
Beheerder van Duitse snelwegen			Doorlopend	
Verdubbeling N34 t.h.v. Knooppunt Gieten	Aanlegproject; verdubbeling van de provinciale weg N34	Ter hoogte van knooppunt Gieten, N33/N34	Verwachting start uitvoering in 2022	OG is Provincie Drenthe, ON is n.t.b.
Geluidsschermb N7 Sneek	Realisatie van een geluidsschermb langs de rondweg (N7) te Sneek	Rondweg N7 Sneek	Verwachting start uitvoering in 2022	OG is Gemeente Sudwest-Fryslân. ON is n.t.b.

Verdubbeling N861	Aanlegproject; verdubbelen N862 tussen Klazinaveen en Emmen	Raakvlak t.h.v. kruising met A37	Verwachting start uitvoering in 2022	OG is Gemeente Emmen, ON is n.t.b.
Zonnepark Leppagreide	Realisatie van een zonnepark langs de A32	A32 t.h.v. het Leppa aquaduct	Uitvoering n.t.b.	OG is Gemeente Heerenveen, ON is n.t.b.

7 Opleiding en instructie

E-learning

Voor het project wordt van alle projectmedewerkers van Rijkswaterstaat verlangd dat zij de E-learning Integrale Veiligheid (v5) hebben gevolgd.

Daarnaast kunnen alle projectmedewerkers van Rijkswaterstaat die werkzaamheden op/ langs de werk gaan verrichten, de E-learning 'Veilig de weg op met een vrijstelling' volgen. Deze zijn via het leerportaal van I en W te volgen. Voor de procedure van de aanvraag van een vrijstelling wordt verwezen naar het kader 'Veilig werken op en langs de weg voor RWS medewerkers (niet IM rollen)'.

VCA

Alle projectmedewerkers van Rijkswaterstaat die regelmatig 'buiten' op het werk komen wordt verlangd dat zij VCA-VOL gecertificeerd zijn. Indien deze persoon nog niet beschikt over het certificaat mag hij of zijn uitsluitend buiten werkzaamheden verrichten onder begeleiding van iemand die wel beschikt over een VCA-VOL certificaat.

GPI

Alle projectmedewerkers van Rijkswaterstaat die op een bouwplaats komen van een aannemer, die aangesloten is bij de Governance Code Veiligheid in de Bouw, beschikken over een geldige GPI. Dit bestaat uit een (online) cursus die wordt afgesloten met een toets. Na het succesvol afronden van de toets ontvangt men een certificaat waarmee aangetoond kan worden dat de GPI is gevolgd.

Voor het volgen van de GPI moet een cursuscode worden verkregen. Werknemers van RWS kunnen deze code opvragen via de leidinggevende.

RWS verlangt van de ON dat het door haar in te zetten personeel allemaal beschikken over een VCA-diploma en indien van toepassing beschikken over de GPI. De wijze voor opleiding en instructies dient de ON uit te werken in zijn IVP/V&G-plan.

Bijlage A Definities

Algemene definities	
Veiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's die kunnen leiden tot letsel of economische of milieuschade.
Integrale veiligheid	Alle veiligheidsdomeinen van een systeem in samenhang beschouwd, gedurende de volledige lifecycle van een object of een netwerkschakel.
Risico	Een risico is een onzekere toekomstige gebeurtenis met negatieve consequenties, op het gebied van persoonlijk leed, economische en milieuschade en imagoschade. Onder veiligheidsrisico's worden met name de eerste twee verstaan. Een risico wordt veelal beschreven als product van kans van optreden en gevolg.
Beheersen van Risico's	Indien het risico niet kan worden weggenomen dient het op een voor RWS acceptabel niveau te worden gebracht. Acceptabel is een op basis van de risicomatrix afgewogen risico. Het restrisico moet expliciet afgewogen cf kader VM

Definities veiligheidsdomeinen	
NB Onderstaande veiligheidsdomeinen zijn van toepassing gedurende alle levensfasen van een object (kunstwerk, (vaar)wegvak, machine, installatie, etc.)	
Arbeidsveiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's bij de uitvoering van werkzaamheden door medewerkers van Rijkswaterstaat en door diegenen die voor RWS werken.
Verkeersveiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's voor verkeersdeelnemers op de weg.
Nautische veiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen risico's voor verkeersdeelnemers op de vaarweg en op zee.
Waterveiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van overstromen, wateroverlast en waterschaarste.
Externe veiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van incidenten met gevaarlijke stoffen langs transportroutes (weg, water, spoor, buisleiding) of stationaire installatie.
Machineveiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van machines.
Elektrische veiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van elektrische installaties.
Tunnelveiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's voor verkeersdeelnemers in tunnels.
Constructieve veiligheid	Het wegnemen van en (proactief) beschermen tegen risico's van bezwijken van een constructie.
Sociale veiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's voor medewerkers van RWS en gebruikers van onze voorzieningen tegen gevaar dat veroorzaakt wordt door of dreigt van de kant van menselijk handelen in de openbare ruimte.
Brandveiligheid	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van brand.
Integrale beveiliging	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van menselijk gedrag (bewust en onbewust, bedoeld en onbedoeld, gewild en ongewild) die de staat, aard en functionaliteit van het areaal van Rijkswaterstaat kunnen aantasten.

Definities binnen Integrale beveiliging	
Fysieke beveiliging	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van fysiek menselijk gedrag (bewust en onbewust, bedoeld en onbedoeld, gewild en ongewild) die de staat, aard en functionaliteit van het areaal van Rijkswaterstaat kunnen aantasten.
Informatiebeveiliging	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van menselijk gedrag in de vorm van indringing in de informatiesystemen (bewust en onbewust, bedoeld en onbedoeld, gewild en ongewild) die de staat, aard en functionaliteit van het areaal van Rijkswaterstaat kunnen aantasten.
Bescherming persoonsgegevens	Het wegnemen van en/of preventief beheersen van risico's van onrechtmatig en/of onrechtvaardig gebruik van persoonsgegevens.

Bijlage B Ontwerp RI&E

Deze bijlage bevat de concrete risico's verbonden aan werkzaamheden binnen de projectscope, te weten objectspecifieke risico's en samenlooprisico's. Deze vormen de basis voor de maatregels, afspraken en wijze van toezicht zoals beschreven in dit IVP.

Verslag Ontwerp RI&E Veiligheid

Project- of contractnaam	IV Piekprogramma NN
Clusternaam (voor PPO)	NN A Wegen
Contractvorm	Prestatiecontract

Verslag opgesteld op	20-12-2019
Verslag versie	2.0
Verslag opgesteld door	Martijn Jaspers, Integraal veiligheidskundige

Scope RI&E sessie	zie werkblad 'RI&E aanpak '
Datum RI&E sessie	zie werkblad 'RI&E aanpak'

Verslag geakkoord op	8-1-2020
Verslag geaccoordeerd door	Mark Postema, Technisch Manager

Algemene informatie	Voor de periode van 2021 - 2026 wordt er vast en variabel onderhoud uitgevoerd. De projectscope is afgebakend tot alle A-wegen in de provincies Friesland, Groningen en Drenthe. Onderhoud uit zich in bijvoorbeeld in reparatiewerkzaamheden en inspecties. De voornaamste veiligheidsrisico's binnen het prestatiecontract zijn werken in de nacht, werken op/aan/langs (rijks)wegen en werkzaamheden aan elektrische installaties.
---------------------	--

RI&E aanpak

Risicosessies	Risicosessie 1	Risicosessie 2	Risicosessie 3	Risicosessie ...
Datum RI&E sessie	16-9-2019	31-10-2019		
Projectfase	Contractvoorbereiding	Contractvoorbereiding		
Scope RI&E sessie	Rijkswegen A6, A7, A28	Rijkswegen A31, A32, A37, N31, N33		
Aanwezigen RI&E sessie	- Mark Postema (Technisch Manager A-wegen team NN) - Jurgen Koerhuis (Adviseur Techniek A-wegen team NN) - Baudi Bakker (Adviseur Techniek A-wegen team NN) - Sjoerd Wijnstra (Adviseur Techniek PC voorbereiding) - Albert Kobus (Veiligheidskundige District) - Martijn Jaspers (Adviseur IV A-wegen NN) - Rick van den Belt (Adviseur IV A-wegen NN)	- Mark Postema (Technisch Manager A-wegen team NN) - Jurgen Koerhuis (Adviseur Techniek A-wegen team NN) - Baudi Bakker (Adviseur Techniek A-wegen team NN) - Sjoerd Wijnstra (Adviseur Techniek PC voorbereiding) - Ben Groot (Adviseur IV) - Albert Kobus (Veiligheidskundige District) - Martijn Jaspers (Adviseur IV A-wegen NN) - Rick van den Belt (Adviseur IV A-wegen NN)		

Werkblad Ontwerp RI&E Veiligheid

Opm: Indien in de onderste rij een gevaar wordt ingevuld wordt automatisch, bij het verlaten van deze cel, een nieuwe rij aangemaakt. Maximum bereik is 176 rijen.

Nr	Veiligheidsdomein	Soort risico	Locatie risico	Onzekerheid / Gevaar	Mogelijke oorzaken	Mogelijke gevolgen	Kans score	Gevolgen score	Veiligheid score	Allocatie	Eigenaar	Actor	Benodigde beheersmaatregel(en)	Status beheersmaatregel
1	Arbeidsveiligheid	Object risico's	Kunstwerken	Blootstelling aan asbest tijdens bewerkingen aan objecten	Aanwezigheid van asbest	Ziekte door inademing van schadelijke stoffen (asbest is kankerverwekkend) met mogelijk dodelijke afloop	Een tot enkele keren/jaar binnen RWS	Zeër ernstig, blijvend letsel, arbeidsongeschikt		ON			OG heeft voor diverse objecten onderzoeken uitgevoerd en beschikbaar voor de ON. Voorafgaand aan de werkzaamheden moet de ON de onderzoeken opvragen bij de beheerder (in DISK). Indien geen onderzoeken beschikbaar zijn en de objecten zijn van voor 1993 dan moet eerst onderzoek uitgevoerd worden.	
2	Arbeidsveiligheid	Object risico's	Lijnobjecten en kunstwerken	Blootstelling aan teerhoudend asfalt bij bewerkingen aan de verhardingen	Aanwezigheid van teerhoudend asfalt	Ziekte door inademing van schadelijke stoffen (sommige PAK's in teerhoudend asfalt zijn kankerverwekkend) met mogelijk dodelijke afloop	Een tot enkele keren/jaar binnen RWS	Zeër ernstig, blijvend letsel, arbeidsongeschikt		ON			OG heeft voor diverse wegen onderzoeken uitgevoerd en beschikbaar voor de ON. Voorafgaand aan de werkzaamheden moet de ON de onderzoeken opvragen bij de beheerder (in DISK). Indien geen onderzoeken beschikbaar zijn moet eerst onderzoek uitgevoerd worden om de samenstelling van het asfalt te kunnen bepalen. Indien het asfalt teerhoudend blijkt te zijn of PAK's bevat, moet de ON maatregelen treffen om het risico te beheersen (conform arbeidshygiënische strategie).	
3	Arbeidsveiligheid	Object risico's	Kunstwerken	Blootstelling aan Chroom VI of loodhoudende conserveringen.	Aanwezigheid van Chroom VI of loodhoudende conserveringen op de objecten.	Ziekte door inademing of opname via de huid van schadelijke stoffen (kankerverwekkende stoffen) met mogelijk dodelijke afloop	Een tot enkele keren/jaar binnen RWS	Zeër ernstig, blijvend letsel, arbeidsongeschikt		ON			OG heeft voor diverse objecten onderzoeken uitgevoerd en beschikbaar voor de ON. Voorafgaand aan de werkzaamheden moet de ON de onderzoeken opvragen bij de beheerder (in DISK). Indien geen onderzoeken beschikbaar zijn dan moet eerst onderzoek uitgevoerd worden. Indien werkzaamheden uitgevoerd worden aan Chroom-VI bevattende delen dan dient dat te worden uitgevoerd conform het 'Beheersregime chroom-6 RWS, RVB en ProRail'.	
4	Arbeidsveiligheid	Object risico's	Lijnobjecten	Risico op aanrijding tijdens werkzaamheden op de weg.	Verkeersmaatregelen kunnen niet goed conform CROW-publicatie 519 maatregelen op autosnelwegen 2017 – Werk in uitvoering 96a worden opgesteld, redresseerstroken en vluchistroken zijn te smal.	Zeër ernstig, blijvend letsel of een dodelijk verkeersongeval	Wel eens plaats gevonden bij RWS	Zeër ernstig, blijvend letsel, arbeidsongeschikt		ON			Voorafgaand aan de werkzaamheden dient de ON zich te vergewissen of de situatie het toelaat om de verkeersmaatregelen conform CROW-publicatie 519 maatregelen op autosnelwegen 2017 – Werk in uitvoering 96a goed uit te voeren zijn. Indien de situatie afwijkt, altijd naar een veiligere optie opschalen. Veiligste optie betreft het afsluiten van de weg.	
5	Arbeidsveiligheid	Object risico's	Lijnobjecten	Risico op aanrijding tijdens werkzaamheden langs de weg.	Personeel heeft onvoldoende werkruimte of is niet goed zichtbaar.	Zeër ernstig, blijvend letsel of een dodelijk ongeval.	Wel eens van gehoord bij RWS	Zeër ernstig, blijvend letsel, arbeidsongeschikt		ON			Toepassen verkeersmaatregelen conform CROW-publicatie 519 maatregelen op autosnelwegen 2017 – Werk in uitvoering 96a. Personeel dient oranje reflecterende boven- en onderkleding te dragen.	
6	Verkeersveiligheid	Object risico's	Bruggen, aquaducten, tunnels	Risico op aanrijding in de buurt van bruggen, aquaducten en tunnels doordat weggebruiker het werkvak en bijhorende signalering niet op tijd ziet.	Door de verdiepte of verhoogde ligging van een kunstwerk worden verkeersmaatregelen niet (op tijd) gezien door de weggebruikers. De zichtlijnen worden afgebroken.	Zeër ernstig, blijvend letsel of een dodelijk ongeval.	Wel eens van gehoord bij RWS	Zeër ernstig, blijvend letsel, arbeidsongeschikt		ON			Hanteer een langer werkvak. De eerste verkeersmaatregel, bijvoorbeeld de RA-IN of MRS, eerder opstellen zodat weggebruiker eerder wordt gewaarschuwd voor de werkzaamheden verder op de weg. Aannemer dient extra zorgvuldigheid te hanteren wanneer er werkzaamheden in de buurt van een aquaduct, brug of tunnel worden uitgevoerd.	

Nr	Veiligheidsdomein	Soort risico	Locatie risico	Onzekerheid / Gevaar	Mogelijke oorzaken	Mogelijke gevolgen	Kans score	Gevolgen score	Veiligheid score	Allocatie	Eigenaar	Actor	Benodigde beheersmaatregel(en)	Status beheersmaatregel
7	Arbeidsveiligheid	Object risico's	Lijnobjecten	Te water raken personen	Werkzaamheden dienen langs het water te worden uitgevoerd. Ontbreken van een fysieke afscheiding langs de waterkant.	Verdrinking	Wel eens van gehoord bij RWS	Zeer ernstig, blijvend letsel, arbeidsonge schikt		ON			Voorkom werken langs het water zoveel mogelijk. Breng een fysieke afscheiding aan indien werken langs het water niet te voorkomen is. Draag een reddingsvest wanneer bovenstaande beheersmaatregelen niet toe te passen zijn.	
8	Arbeidsveiligheid	Object risico's	Tunnelbak Hoozeveen (A28)	Ongevallen door ijsvorming op de weg in de tunnelbak.	De lekkages in de tunnelbak kunnen in de winterse maanden bevriezen.	Zeer ernstig, blijvend letsel of een dodelijk ongeval.	Wel eens van gehoord bij RWS	Zeer ernstig, blijvend letsel, arbeidsonge schikt		OG			De OG laat jaarlijks de lekkages voorafgaand aan de vorst injecteren om de lekkages zo goed mogelijk te verhelpen. De ON moet de locatie periodiek schouwen op mogelijke lekkages en ijsvorming en terstond de OG in kennis te stellen indien dit wordt geconstateerd zodat OG actie kan ondernemen	
9	Arbeidsveiligheid	Object risico's	Knooppunt Joure (A6)	Aanrijding tijdens gebruik van onderhoudspad (vanaf de A6 het onderhoudspad oprijden via de bestrating).	Uitvoeger voor onderhoudspad vanaf de A6 nabij de brug bij knooppunt Joure is niet veilig te gebruiken. Werkverkeer moet met een scherpe (haakse) bocht de A6 verlaten of oprijden	Zeer ernstig, blijvend letsel of een dodelijk ongeval.	Wel eens van gehoord bij RWS	Zeer ernstig, blijvend letsel, arbeidsonge schikt		ON			De ON moet bij voorkeur gebruikmaken van een alternatieve toegangsrouten (bijvoorbeeld via Scharsterbrug en via het fietspad al lopend naar de brug). Indien het onderhoudspad gebruikt moet worden dan moet de ON passende maatregelen treffen t.b.v. een verkeersveilige situatie	
10	Arbeidsveiligheid	Object risico's	Lijnobjecten (o.a. op de A7 ter hoogte van afrit 25 en 27 en de A32)	Aanrijding tijdens werkzaamheden in de berm door ontbreken veilige opstelplaats	Er is geen of een te smalle vluchtstrook aanwezig (ontbreekt of dat komt door de aanwezigheid van een weefstrook)	Zeer ernstig, blijvend letsel of een dodelijk ongeval.	Wel eens van gehoord bij RWS	Zeer ernstig, blijvend letsel, arbeidsonge schikt		ON			De ON moet verkeersmaatregelen toepassen conform CROW-publicatie 519 maatregelen op autosnelwegen 2017 – Werk in uitvoering 96a. Suggestie is het afkruisen van een rijbaan en/of het weefvak.	
11	Arbeidsveiligheid	Samenlooprisico's	A7 (nabij Bad Nieuweschans), A37 (nabij Klazienaveen)	Ongeval of aanrijding door de afwezigheid of onvoldoende kwaliteit van de verkeersmaatregelen.	Verkeersmaatregelen moeten zowel op Nederlands als Duits grondgebied geplaatst worden. Communicatie loopt stroef door taalbarrière en verschillende methoden voor toepassen van verkeersmaatregelen. De verkeersmaatregelen in Duitsland dienen te worden uitgevoerd door een Duitse partij.	Zeer ernstig, blijvend letsel of een dodelijk ongeval.	Wel eens plaats gevonden bij RWS	Ernstig letsel, beperkt blijvend verzuim		ON			De ON moet de werkzaamheden nabij het grensgebied ruim op tijd aanvragen bij de Duitse beheerder. In het Prestatiecontract is hiervoor een eis opgenomen.	
14	Arbeidsveiligheid	Object risico's	N-wegen (o.a. N7, N31, N33 en N48)	Aanrijding tijdens onderhoudswerkzaamheden	De N-wegen zijn door de afwezigheid van een vluchtstrook niet veilig te onderhouden i.c.m. verkeersmaatregelen.	Zeer ernstig, blijvend letsel of een dodelijk ongeval.	Wel eens van gehoord bij RWS	Zeer ernstig, blijvend letsel, arbeidsonge schikt		ON			De ON moet verkeersmaatregelen treffen conform de CROW-publicatie 519 maatregelen op autosnelwegen 2017 – Werk in uitvoering 96a. Om hinder voor de omgeving zoveel mogelijk tegen te gaan kunnen werkzaamheden worden gecombineerd.	

Nr	Veiligheidsdomein	Soort risico	Locatie risico	Onzekerheid / Gevaar	Mogelijke oorzaken	Mogelijke gevolgen	Kans score	Gevolgen score	Veiligheid score	Allocatie	Eigenaar	Actor	Benodigde beheersmaatregel(en)	Status beheersmaatregel
15	Verkeersveiligheid	Object risico's	A37	Aanrijdgevaar bij werken in de middenberm (wegverkeer schiet middenberm in)	Er is geen geleiderail aanwezig in de middenberm.	Zeer ernstig, blijvend letsel of een dodelijk ongeval.	Wel eens van gehoord bij RWS	Zeer ernstig, blijvend letsel, arbeidsongeslacht		ON			De ON moet verkeersmaatregelen treffen conform de CROW-publicatie 519 maatregelen op autosnelwegen 2017 – Werk in uitvoering 96a. Maak gebruik van een schaduwalzetting bij werken in de middenberm zonder geleiderail.	
16	Arbeidsveiligheid	Object risico's	Aquaduct Van Hattumkanaal (N31), Aquaduct de Geeuw (N7)	Aanrijding tijdens werkzaamheden aan het aquaduct.	Er is geen vluchtstrook aanwezig onder het aquaduct.	Zeer ernstig, blijvend letsel of een dodelijk ongeval.	Wel eens van gehoord bij RWS	Zeer ernstig, blijvend letsel, arbeidsongeslacht		ON			Afhankelijk van de uit te voeren werkzaamheden dient er een rijstrook of twee rijstroken (volledige afsluiting) te worden afgesloten conform CROW-publicatie 517 maatregelen op niet-autosnelwegen 2017 – Werk in uitvoering 96b.	

Nr	Veiligheidsdomein	Soort risico	Locatie risico	Onzekerheid / Gevaar	Mogelijke oorzaken	Mogelijke gevolgen	Kans score	Gevolgen score	Veiligheid score	Allocatie	Eigenaar	Actor	Benodigde beheersmaatregel(en)	Status beheersmaatregel
17	Verkeersveiligheid	Object risico's	N-wegen (o.a. op de N31 en N33)	Verkeer rijdt tegen MRS aan door een onjuist geplaatste MRS. MRS wordt te dicht op (of zelfs over) de kantstreek geplaatst vanwege gebrek aan ruimte	Er is onvoldoende ruimte voor de MRS. De N31 en de N33 hebben geen vluchtstrook.	Zeer ernstig, blijvend letsel of een dodelijk ongeval.	Wel eens van gehoord bij RWS	Zeer ernstig, blijvend letsel, arbeidsongeschiedenis		ON			De ON dient de MRS altijd veilig te plaatsen conform CROW-publicatie 517 maatregelen op niet-autosnelwegen 2017 – Werk in uitvoering 96b. Plaats MRS op een MRS-opstelplaats of op een vluchthaven. Ook indien dit betekent dat de verkeersmaatregel / het werkvak langer wordt.	
19	Verkeersveiligheid	Object risico's	A32	Aanrijding of ongevallen door gaten of hobbels in de weg.	In de fundering zijn asfaltslakken toegepast. Door een chemische reactie ontstaan er gaten of hobbels in de weg.	Ernstig letsel, verkeersongevallen.	Wel eens plaats gevonden bij RWS	Ernstig letsel, beperkt blijvend verzuim		OG			De ON moet de locatie periodiek schouwen op mogelijke gaten of hobbels en terstond de OG in kennis te stellen indien dit wordt geconstateerd zodat OG actie kan ondernemen	
20	Arbeidsveiligheid	Object risico's	Taluds, voornamelijk nabij kunstwerken	Risico op vallen tijdens werkzaamheden op het talud	De taluds zijn vrij steil.	Vallen van personeel en of materieel	Wel eens plaats gevonden bij RWS	Ernstig letsel, beperkt blijvend verzuim		ON			De ON moet hiermee rekening houden in de keuze van zijn werkmethode en bepalen welke maatregelen hij hiervoor gaat treffen (verantwoorden in zijn V&G-plan of Integraal Veiligheidsplan).	

Nr	Veiligheidsdomein	Soort risico	Locatie risico	Onzekerheid / Gevaar	Mogelijke oorzaken	Mogelijke gevolgen	Kans score	Gevolgen score	Veiligheid score	Allocatie	Eigenaar	Actor	Benodigde beheersmaatregel(en)	Status beheersmaatregel
21	Nautische veiligheid	Object risico's	Bruggen, aquaducten	Aanvaring tijdens werkzaamheden nabij een vaarweg.	Er worden werkzaamheden op of onder een kunstwerk uitgevoerd	Verdrinking	Wel eens van gehoord bij RWS	Zeer ernstig, blijvend letsel, arbeidsonge schikt		ON			De ON moet de werkzaamheden zoveel mogelijk uitvoeren buiten het vaarseizoen. Indien dit redelijkerwijs niet mogelijk blijkt te zijn dient er een stremming te worden aangevraagd van de vaarweg zodat het gevaar op aanvaring wordt weggenomen.	
22	Elektrische veiligheid	Object risico's	Diverse elektrische installaties van bijv. bruggen en aquaducten	Risico op elektrocutie door aanraking van onder spanning staande delen.	Werken met verouderde installaties of installaties die in slechte staat verkeren. Werkzaamheden worden niet spanningsloos uitgevoerd.	Elektrocutie	Wel eens van gehoord bij RWS	Ernstig letsel, beperkt blijvend verzuim		ON			De ON moet de werkzaamheden spanningsloos uitvoeren. De uitgangspunten ten aanzien van installatieverantwoordelijkheid en werkverantwoordelijkheid zijn opgenomen in het Prestatiecontract. Tevens dienen de installaties periodiek gekeurd te worden conform NEN 3140.	
23	Sociale veiligheid	Object risico's	Diverse locaties, met name onderdoorgangen, bruggen en verzorgingsplaats en	Risico op onveilige gevoelens.	Sociaal onveilige locaties door o.a. weinig tot geen licht, aanwezigheid van afval, sporen van hangjongeren/zwervers.	Gevoelens van angst, stress	Een tot enkele keren/jaar binnen RWS	EHBO-ongeval, onwel		ON			De ON moet het Areeal schoonhouden en dient periodiek te inspecteren en onderhouden (o.a. afval opruimen, controle op werking van lichtmasten, verwijderen aanstootgevend teksten en graffiti etc.)	
24	Machineveiligheid	Object risico's	Beweegbare bruggen, aquaducten	Diverse machineveiligheidsrisico's zoals beknelling en elektrocutie.	Machines zijn niet veilig te gebruiken of te onderhouden.	Letsel of ernstig blijvend letsel als gevolg van een onveilige machine.	Wel eens plaats gevonden bij RWS	Ernstig letsel, beperkt blijvend verzuim		ON			De OG heeft object RI&E's beschikbaar welke door de ON geraadpleegd moeten worden. Afhankelijk van de uit te voeren werkzaamheden moet de ON bepalen welke risico's en maatregelen hij moet opnemen in zijn V&G-plan of Integraal Veiligheidsplan zodat hij de juiste beheersmaatregelen kan treffen.	
25	Externe veiligheid	Object risico's	Lijnobjecten	Risico op brand of explosie(gevaar)	Werken nabij opslag van gevaarlijke stoffen, zoals bij brandstofverkooppunten of eventuele leidingen met gevaarlijke inhoud.	Letsel of ernstig blijvend letsel als gevolg van brand of explosie	Wel eens van gehoord bij RWS	Meerdere doden		ON			De ON moet hiermee rekening houden bij zijn werkzaamheden en gepaste maatregelen treffen bij werkzaamheden op deze locaties. Hij moet de risico's en maatregelen verantwoorden in het V&G-plan of Integraal Veiligheidsplan	
26	Constructieve veiligheid	Object risico's	Lijnobjecten en kunstwerken	Risico op instorten of falen van constructies	Werkzaamheden aan kunstwerken of (weg)funderingen waardoor de constructie (tijdelijk) verzwakt.	Bedelving onder instortende constructies of schade op wegen	Wel eens van gehoord bij RWS	Zeernstig, blijvend letsel, arbeidsonge schikt		ON			De ON moet objectgegevens opvragen bij de beheeder (in DISK) en hiermee rekening houden bij de werkzaamheden. Bij eventuele nieuwe ontwerpen moet de ON de geldende kaders en richtlijnen aanhouden	
27	Brandveiligheid	Object risico's	Lijnobjecten en kunstwerken	Risico op brand is voor de werkzaamheden in het kader van het Prestatiecontract niet als bovenmatig risico gezien. Voor brandveiligheid wordt verwezen naar de specifieke object RI&E's						ON			Risico op brand is voor de werkzaamheden in het kader van het Prestatiecontract niet als bovenmatig risico gezien. Voor brandveiligheid wordt verwezen naar de specifieke object RI&E's	

Nr	Veiligheidsdomein	Soort risico	Locatie risico	Onzekerheid / Gevaar	Mogelijke oorzaken	Mogelijke gevolgen	Kans score	Gevolgen score	Veiligheid score	Allocatie	Eigenaar	Actor	Benodigde beheersmaatregel(en)	Status beheersmaatregel
28	Integrale beveiliging	Object risico's	Lijnobjecten en kunstwerken	Risico's vanwege security incidenten of anderzijds is voor de werkzaamheden in het kader van het Prestatiecontract niet als bovenmatig risico gezien. Voor dit risico wordt verwezen naar de specifieke object RI&E's						ON			Risico's vanwege security incidenten of anderzijds is voor de werkzaamheden in het kader van het Prestatiecontract niet als bovenmatig risico gezien. Voor dit risico wordt verwezen naar de specifieke object RI&E's	

Conform Kader Veiligheidsmanagement (ver 2.0 d.d. 05-10-2017)

[illegible]

Bijlage C Inventarisatie smalle vluchtstroken areaal Noord Nederland

In een ontwikkelde Geoviewer, te bereiken via <https://arcg.is/1SHrCW>, is het mogelijk om alle vluchtstroken behorende bij de A-wegen van het areaal Noord Nederland te zien. De gegevens worden in een latere fase compatibel gemaakt om geïntegreerd te kunnen worden in KernGis.

Bijlage D Protocol Samen Veilig Doorwerken

‘Samen veilig doorwerken’

Dit protocol biedt duidelijkheid aan bedrijven, bewoners, opdrachtgevers, klanten, en alle werkenden over veilig werken tijdens de coronacrisis. Ook aan bod komt de manier waarop werkzaamheden bij mensen thuis veilig doorgang kunnen vinden. Het protocol is door Bouwend Nederland en Techniek Nederland aan het ministerie van BZK aangeboden en in het overleg met de Ministers van BZK en I&W met diverse andere bouwbranches en vakbonden aangevuld en vastgesteld.

Uitgangspunt van dit protocol zijn de geldende adviezen en maatregelen van het RIVM. Het protocol is gebaseerd op de stand van zaken op 26 maart 2020 en zal steeds zo snel als mogelijk worden gewijzigd wanneer nieuwe adviezen of maatregelen van kracht worden. Het protocol is beoogd als handvat voor de veilige uitvoering van werkzaamheden. Vanuit de praktijk kan er aanleiding zijn om door partijen beredeneerd af te wijken als de situatie daarom vraagt.

Dit protocol richt zich op de bouw- en technieksector en aanverwante activiteiten. Raadpleeg de website van het RIVM voor de algemene maatregelen en voorschriften rondom het handelen in het geval van (een verdenking van) coronabesmetting.

Partijen richten een Helpdesk Corona Bouw en Techniek in. Dit is een centraal loket voor vragen, informatie en om overtredingen van de regels van veilig samen doorwerken te melden.

Uitgangspunt van het protocol

Het protocol is gebaseerd op de arbeidshygiënische strategie. Deze insteek waarborgt dat er minimaal beroep gedaan hoeft te worden op de inzet van beperkt beschikbare persoonlijke beschermingsmiddelen, behalve in specifieke situaties zoals werk in zorginstellingen. De strategie bestaat er uit dat als eerste maatregelen worden getroffen om besmetting te voorkomen dat er in een omgeving wordt gewerkt met besmettingsrisico. En als dat niet mogelijk is, dus werk in gebieden met besmettingsrisico is nodig, dat met technische en organisatorische maatregelen worden getroffen om besmetting te voorkomen. Tot slot zijn er specifieke situaties waarbij ook persoonlijke beschermingsmiddelen ingezet moeten worden. Bij werkzaamheden in gebouwen waar bewoners of gebruikers verblijven is er reden voor extra voorzichtigheid. Voorafgaand is instemming van de bewoners of gebruikers nodig. Wordt geen instemming gegeven dan wordt geacht dat het werk niet veilig kan worden uitgevoerd.

De concrete uitwerking van het protocol treft u aan op de volgende pagina's. Vervolgens worden een aantal aspecten daarvan uitgelicht. Een checklist om het protocol om te zetten naar een dagelijkse dagroutine zal zo snel mogelijk worden ontwikkeld.

Samenvatting maatregelen ten aanzien van het nieuwe coronavirus voor de bouw-/technieksector

Sector	Situatie	Bronaankpak	Technisch en organisatorisch	PBM (adembescherming, handschoenen etc.)
Alle sectoren				
Algemeen (deze preventieve maatregelen moeten altijd worden opgevolgd in alle onderstaande sectoren)	Alle werkzaamheden	- Niet naar het werk gaan door werknemer bij Corona-infectie van jezelf of een gezinslid. - Niet naar het werk gaan bij verkoudheidsklachten. - Niet naar het werk gaan als een gezinslid koorts heeft. Pas weer naar het werk gaan als werknemer of gezinslid minimaal 24 uur klachtenvrij is. - Thuiswerk organiseren als de functie dat toelaat. Uitzondering is de werknemer in een cruciaal beroep in een vitaal proces.¹	- Geen handen schudden. - Regelmatig de handen wassen en/of gebruik maken van desinfecterende handgel met minimaal 70% alcohol.² Was je handen min. 6x per dag, volgens de instructie. In ieder geval voor het eten, na toiletbezoek, na het reizen met het openbaar vervoer, na het schoonmaken. - Gezicht niet of zo weinig mogelijk aanraken, in de elleboog niezen/ hoesten, zelf papieren zakdoekjes meenemen. En deze na één keer gebruik weg gooien. Daarna handen wassen. - Houd zoveel mogelijk 1,5 meter afstand, zowel bij het vervoer naar en van de werkplek als op de werkplek zelf. - Pas daarop het werk aan en richt de werkplek hierop in. - Indien minder dan 1,5 meter onvermijdbaar is, streng op RIVM hygiëne regels.^{3, 4} - Regelmatig schoonmaken. Als het kan spullen desinfecteren met 70% isopropylalcoholdoekjes - Deel je gereedschap en telefoon niet met anderen. - Houd materieel, gereedschap en PBM's schoon. - Ventileer werk- en kantoorruimte. - Werk zoveel mogelijk in vaste teams	Alle hygiënische voorzorgsmaatregelen ⁵

¹ Vitale processen en cruciale beroepen: zie informatie van de Rijksoverheid, <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/veelgestelde-vragen-over-coronavirus-en-kinderopvang/cruciale-beroepen> Op 23 maart constateren we dat deze website niet helemaal actueel is en dat VNO-NCW in deze beter geraadpleegd kan worden: <https://www.vno-ncw.nl/weekbulletin/extra-info-lijst-cruciale-beroepen-voor-noodopvang-kinderen>

² Let op: regelmatig handen wassen en desinfecteren ontvet de huid. Daardoor neemt de barrière functie van je huis af. Gebruik daarom ook regelmatig een verzorgende handcreme.

³ Dit geldt bijvoorbeeld ook tijdens de lunch en leveringen van leveranciers

⁴ Het streven is 1,5 meter afstand. Het gaat hierbij vooral om bewustzijn van mensen op de werklocaties vergroten. Als mensen niet anders kunnen dan dicht dan 1,5 meter bij elkaar in de buurt komen, dan gelden de hygiëne eisen. Voor specifieke gevallen kunnen vragen gesteld worden via de Helpdesk

⁵ Conform de richtlijnen van het RIVM.

Sector	Situatie	Bronaankpak	Technisch en organisatorisch	PBM (adembescherming, handschoenen etc.)
Specifieke sectoren of werksituaties (aanvullende maatregelen bovenop de algemene preventieve maatregelen voor alle sectoren)				
Werken voor particulieren en huurders van woningcorporaties/ vastgoedeigenaren	Algemeen (deze preventieve maatregelen moeten altijd worden opgevolgd in alle onderstaande situaties)	Vooraf: - Uitdrukkelijk instemming van bewoners/huurders/gebruikers vragen voor toegang. - Klanten/gebruikers vragen of zij of huisgenoten/collega's etc gezondheidsklachten hebben in relatie tot Corona (hoesten, keelpijn, koorts) of behoren tot de categorie kwetsbare personen⁶. Bewoners bepalen of zij toegang geven tot hun woning. - Klanten vragen om huis goed te ventileren - Klanten vragen om de installatie goed bereikbaar te maken	- Klanten moeten 1,5 meter afstand houden - Het bezoek beperken tot het noodzakelijke werk - Bij aftekenen contact door klanten met documenten of apparatuur zoveel mogelijk vermijden	
	Klanten/gebruiker of huisgenoten/collega's zonder gezondheidsklachten (in relatie tot Corona) (hoesten, keelpijn, koorts) en ook niet behorende tot de groep kwetsbare personen	- Regulier werk kan met instemming van bewoners of gebruikers uitgevoerd worden. Met inachtneming van de landelijke maatregelen m.b.t. afstand houden en hygiëne	geen	geen
	Klanten of huisgenoten met het nieuwe coronavirus of gezondheidsklachten (in relatie tot Corona) (hoesten, keelpijn, koorts) of behorend tot de groep kwetsbare personen	- Alleen werk uitvoeren bij ernstige storing of calamiteit. Ernstig is als algemene dagelijkse levensbehoefte (koken, toiletgebruik, wassen, schoonmaken et cetera) niet uitgevoerd kunnen worden.	- De buitendeur staat open of wordt door iemand anders vanaf buiten geopend. - De klanten bevinden zich in een andere ruimte. - Communiceer indien nodig met de klant via de telefoon.	Voor extra bescherming eventueel: - Wegwerp handschoenen⁷, elke kwaliteitsklasse volstaat - Wegwerpsloffen - Veiligheidsbril (wegwerp of anders desinfecteren).

⁶ Conform definitie van het RIVM, met name ouderen en mensen met bestaande medische aandoeningen.

⁷ Bijvoorbeeld nitril, pvc, latex, butylrubber

Sector	Situatie	Bronaankpak	Technisch en organisatorisch	PBM (adembescherming, handschoenen etc.)
Externe locaties (infra, bouw, utiliteit)	Alleen werken op locatie	Geen	Geen	Geen
	Met meerdere mensen op locatie	Geen	In de schaftkeet of vergaderruimte: - Hang de regels en instructies op. - Bepaal een maximum aantal aanwezigen in de ruimte, zodanig dat 1,5 m afstand gehouden kan worden. - Houd ook bij het betreden van een ruimte rekening met 1,5 m afstand. - Spreid de schafttijden of bied extra ruimtes en schaftplekken aan. - Bij instructie en toolboxen, wees er alert op dat iedereen op 1,5 m van andere personen kan blijven. Geef de instructie eventueel in meerder kleine groepen. - Instrueer de medewerkers en deelnemers aan de vergadering vooraf. - Zorg dat de ruimtes vaker schoongemaakt worden en dat er zeep/ontsmettingsmiddel en wegwerphanddoeken aanwezig zijn. - Overleg met leveranciers, onderaannemers, opdrachtgevers: Leg waar mogelijk telefonisch contact.	Geen

Sector	Situatie	Bronaankpak	Technisch en organisatorisch	PBM (adembescherming, handschoenen etc.)
Zorglocatie	Laag risico ruimte ⁸	geen	geen	geen
	Hoog risico ruimte ⁹	Volg de instructies van de opdrachtgever	Volg de instructies van de opdrachtgever	Volg de instructies van de opdrachtgever
	Luchtbehandelingskast van IC of de longafdeling	geen	geen	- Als men de afgevoerde luchtstroom kan inademen, dan FFP2 masker
Samen in een bus reizen	Alle werkzaamheden	- Stel vast of er noodzaak is om samen te reizen. - Zoveel mogelijk met eigen vervoer - Alleen samen reizen als apart vervoer niet geregeld kan worden	- Extra ventilatie in vervoersmiddel, door raam te openen bij mooi weer of het ventilatiesysteem. - Telkens op dezelfde plek plaatsnemen - Houd onderling zoveel mogelijk afstand, houd bij in- en uitstappen 1,5 meter aan. - zorg voor optimale hygiëne door de bedieningsmiddelen extra te reinigen (stuur, versnellingspook, deurklink, touchscreen, etc.) en regelmatig te desinfecteren met 70% isopropylalcoholdoekjes	geen

⁸ Ruimtes waar geen (potentieel) besmette patiënten verblijven, ruimtes waar geen zorgpersoneel komt dat gecontamineerd kan zijn.

⁹ Denk aan triage tent, verpleeghuis kamer met zieke bewoner, IC-ruimte, ruimtes waar regime van druppelisolatie van toepassing is.

Communicatie

De Rijksoverheid heeft een uitgebreide hoeveelheid campagnemiddelen (posters, flyers etc) met uitleg over de richtlijnen van het RIVM en praktische aanwijzingen over hoe de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. Via [deze link](#) kunt u deze downloaden. Deze posters en flyers kunt u gebruiken binnen uw bedrijf en op uw bouwplaats. Er is ook materiaal beschikbaar voor laaggeletterden. Sociale partners hebben hun eigen kanalen om te communiceren (o.a. via [Vollandis](#) en [ArboTechniek](#)).

Algemene maatregelen en voorschriften

Maandag 23 maart heeft het kabinet maatregelen verscherpt in de strijd tegen het coronavirus. Dit betekent onder meer dat alle vergunningsplichtige bijeenkomsten, evenementen en samenkomsten verboden worden tot 1 juni 2020. Daaronder vallen de werkzaamheden van de bouw en techniek niet. Uiteraard moet u zich wel aan de RIVM-richtlijnen houden, zowel bij het vervoer naar en van de werkplek als op de werkplek zelf:

- Houd minimaal 1,5 m afstand van andere mensen
- Geef andere mensen geen hand
- Was regelmatig je handen
- Blijf thuis bij milde verkoudheidsklachten zoals snotteren, hoesten, keelpijn of koorts
- Blijf thuis als je huisgenoten hebt met koorts
- Als je niest of hoest, doe dat dan in je elleboogholte
- Als je je neus snuit, gebruik dan papieren zakdoekjes en gooi deze direct weg

Dit protocol biedt kaders en richtlijnen. Wanneer u twijfelt over de naleving van het protocol, dan moet u daar melding van doen bij de werkgever, de opdrachtgever of bij het bedrijf.

Vertaling van advies naar dagelijkse werkroutine

Van belang is goede vertaling van het protocol naar een dagelijkse werkroutine. In bijlage 1 is hiervoor een uitwerking opgenomen.

Stel een Corona verantwoordelijke aan op het werk

In de eerste plaats is iedereen zelf verantwoordelijk om de regels na te leven. Om hierop toe te zien, stelt u op de werklocatie één werknemer aan. Hij/zij ziet toe op naleving van het protocol. Hij/ zij kent de coronaregels en spreekt – indien nodig – personen op de werklocatie aan op overtreding van de regels.

Wanneer moeten werknemers thuisblijven?

1. Werknemers blijven thuis bij klachten van neusverkoudheid of hoesten, keelpijn of koorts.
2. Werknemers blijven thuis als een van hun huisgenoten koorts heeft (totdat de huisgenoot 24 uur klachtenvrij is).
3. Wanneer ziekteverschijnselen verergeren (koorts > 38 graden Celsius en moeite met ademen) moeten zij telefonisch contact opnemen met hun huisarts.

Uitzondering op de punten 1 en 2 zijn is de werknemer in een cruciaal beroep in een vitaal proces.¹⁰

Beoordeling hoogrisico groep

Bij twijfel of een medewerker behoort tot de hoog-risicogroep kan de bedrijfsarts/ Arbodienst worden gevraagd om advies.

Wanneer ga je naar huis?

Van iedere aanwezige op de bouwplaats of monteur die bij consumenten thuis komt wordt verwacht dat deze verantwoordelijkheid neemt voor de eigen veiligheid en gezondheid en voor die van anderen. Ga dus naar huis bij milde verkoudheidsklachten zoals snotteren, hoesten, keelpijn of koorts. Ook hier geldt, in geval van milde klachten, de uitzondering dat bij een cruciaal beroep in een vitale functie een andere afweging gemaakt kan worden.

Wanneer worden werknemers naar huis gestuurd?

Als werknemers verkoudheidsklachten hebben, bij koorts of het niet hanteren van de veiligheids- en voorzorgsmaatregelen worden zij naar huis gestuurd. Ook hier geldt, in geval van milde klachten, de uitzondering dat bij een cruciaal beroep in een vitale functie een andere afweging gemaakt kan worden.

Mogen mensen thuiswerken?

Je werkt thuis als dat kan. Maar niet ieder beroep leent zich daarvoor. Het is voor werknemers van belang dat zij dit op een zo gezond mogelijke manier doen, denk hierbij bijvoorbeeld aan het zorgen voor een goede werkhouding. Werkgevers kunnen werknemers hierover informeren. Dit is echter niet voor alle beroepen mogelijk. Het protocol 'samen veilig doorwerken' biedt handvatten voor als thuiswerken niet mogelijk is.

<https://www.bouwendnederland.nl/actueel/nieuws/11338/hoe-zorg-ik-ervoor-dat-mijn-werknemers-op-een-gezonde-manier-thuiswerken>
[overheid. https://www.technieknederland.nl/cms/showpage.aspx?id=33531](https://www.technieknederland.nl/cms/showpage.aspx?id=33531)

¹⁰ Vitale processen en cruciale beroepen: zie informatie van de Rijksoverheid. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/veelgestelde-vragen-over-coronavirus-en-kinderopvang/cruciale-beroepen> Op 23 maart constateren we dat deze website niet helemaal actueel is en dat VNO_NCW in deze beter geraadpleegd kan worden: <https://www.vno-ncw.nl/weekbulletin/extra-info-lijst-cruciale-beroepen-voor-noodopvang-kinderen>

Maatregelen op de werkvloer en tijdens het werk

Welke maatregelen gelden er voor de werklocaties?

In principe kan er doorgewerkt worden. Bouwplaatsen in de openlucht vormen namelijk een verminderde kans op besmetting. En voor andere locaties biedt het protocol een handreiking om besmettingsrisico te beheersen.

Wel moeten de volgende richtlijnen worden nageleefd, bespreek deze voorafgaand aan het werk met elkaar:

1. Stel een corona verantwoordelijke aan op de werklocatie
2. a. Houd zoveel mogelijk 1,5 meter afstand, zowel bij het vervoer naar en van de bouwplaats als op de bouwplaats zelf.
b. Pas daarop het werk aan en richt te werkruimte hierop in. Splits bijvoorbeeld groepen tijdens schaft. Lunch zoveel mogelijk in de open lucht. Lunch je in je bus? Dan doe je dat alleen.
c. Voor situaties waar deze afstand niet altijd realiseerbaar is, worden afspraken gemaakt hoe toch veilig gewerkt kan worden in overeenstemming met de hygiëne-richtlijnen van het RIVM.
3. Hygiëneregels voor de werkplaats moeten worden nageleefd:
 - extra schoonmaken van toiletten,
 - deurklinken goed schoonhouden,
 - materiaal voor gedeeld gebruik reinigen, voor het desinfecteren van materialen en producten is schoonmaakalcohol van 70 % (IPA) geschikt.
4. Beperk contacten met externen zo veel als mogelijk. Maak hierover afspraken met leveranciers en onderaannemers. Denk aan leveranties buiten de bouwplaats.
5. Laat de werknemers zoveel mogelijk in dezelfde teams en op dezelfde locaties werken, zodat men niet telkens met anderen in contact komt.
6. Spreek elkaar (streng) aan op (gevaar onderschattend) afwijkend gedrag en corrigeer elkaar. Neem je verantwoordelijkheid voor jezelf en collega's. Stel vragen en meld problemen bij je leidinggevende.
7. Schakel bij twijfel of grote onrust de Arbodienst of de kenniscentra van sociale partners in (Vlandis, ArboTechniek).

Welke maatregelen gelden er voor het werken bij particulieren?

De plicht van werkgevers om ervoor te zorgen dat werknemers veilig kunnen werken in een veilige omgeving, geldt ook voor werkzaamheden bij particulieren.

Vooraf:

- Klanten vragen:
 - o of zij er bezwaar tegen hebben dat de werkzaamheden worden verricht
 - o of zij of huisgenoten gezondheidsklachten hebben in relatie tot Corona
 - o of zij of huisgenoten tot de groep 'kwetsbare personen' behoren, i.v.m. ongewilde besmetting door de medewerker(s).
 - o om huis goed te ventileren
 - o om de installatie goed bereikbaar te maken
 - o om toiletten schoon te houden.
 - o om de handvatten, deurklinken meerdere malen per dag worden schoongemaakt
- Informeer werknemers dat ze vrij zijn om de werklocatie te verlaten op het moment dat ze toch tegen situaties aanlopen waarin ze zich onveilig voelen. Bijvoorbeeld als een klant hoestend en niezend de deur opendoet. De werknemer geeft dan aan de klant aan dat hij het i.v.m. het risico op besmetting met corona niet verstandig vindt om naar binnen te gaan en geeft dit ook door aan zijn leidinggevende of planner
- Informeer de klanten/bewoners dat ze vrij zijn om de werknemer te vragen de werklocatie te verlaten op het moment dat ze toch tegen situaties aanlopen waarin ze zich onveilig voelen. Bijvoorbeeld als de werknemer hoest of niest voor of tijdens de werkzaamheden. De klant/bewoner geeft dan aan de werknemer aan dat hij het i.v.m. het risico op besmetting met corona niet verstandig vindt om de werkzaamheden te verrichten. De werknemer geeft dit ook door aan zijn leidinggevende of planner.

Uitvoering:

Mocht er sprake zijn van gezondheidsklachten bij de klant of huisgenoten die wijzen op een Corona besmetting (hoesten, verkoudheid, koorts) of bij een klant die tot de groep 'kwetsbare personen' wordt gerekend, dan wordt het werk alleen uitgevoerd in geval van storing of calamiteit. En dan zijn aanvullende maatregelen nodig. Zie hiervoor het schema.

Afronding werkzaamheden

Voor het aftekenen van werkbonden wordt, vanwege de mogelijke besmetting via hand-/mond-/neus-/oogcontact waar een andere oplossing gekozen. Alternatieven zijn voorhanden (zie FAQ Corona Helpdesk van ArboTechniek)

Wat is de werkwijze wanneer het werk vraagt om samenwerking waarbij het niet mogelijk is om 1,5 meter afstand te houden?

Uitgangspunt is dat dit zoveel mogelijk voorkomen moet worden. Indien minder dan 1,5 meter afstand echt onvermijdbaar is, wees dan extra alert en maak afspraken gemaakt hoe toch veilig gewerkt kan worden in overeenstemming met de hygiëne-richtlijnen van het RIVM.

Communicatieactiviteiten op de werkvloer:

Plan een toolboxmeeting (eventueel online) waarin je aan de werknemers aangeeft welke voorzorgsmaatregelen zijn voorgesteld om zo veilig mogelijk te kunnen werken, en bespreek met hen het beleid dat jullie hanteren;

Kan er nog gezamenlijk gereisd worden met een bedrijfsbus?

Stel vast of er een noodzaak is om samen te reizen. Kom zoveel mogelijk alleen naar het werk.

Reis alleen samen als apart vervoer niet geregeld kan worden. Als er toch samen reizen moet hanteer dan de volgende aanwijzingen:

- Houd onderling zoveel mogelijk afstand, houd bij in- en uitstappen 1,5 meter aan.
- Zorg voor extra ventilatie in vervoersmiddel, bij mooi weer door het raam te openen bijvoorbeeld of anders het ventilatiesysteem te gebruiken.
- Neem telkens op dezelfde plek plaats.
- Zorg voor optimale hygiëne door de bedieningsmiddelen extra te reinigen (stuur, versnellingspook, deurklink, touchscreen, etc.) en regelmatig te desinfecteren met 70% isopropylalcoholdoekjes.

Het protocol Veilig samen doorwerken wordt ondersteund door: Aedes, AFNL-NOA, Bouwend Nederland, CNV, FNV Bouwen en Wonen, FNV Metaal, OnderhoudNL, Techniek Nederland en Woonbond.